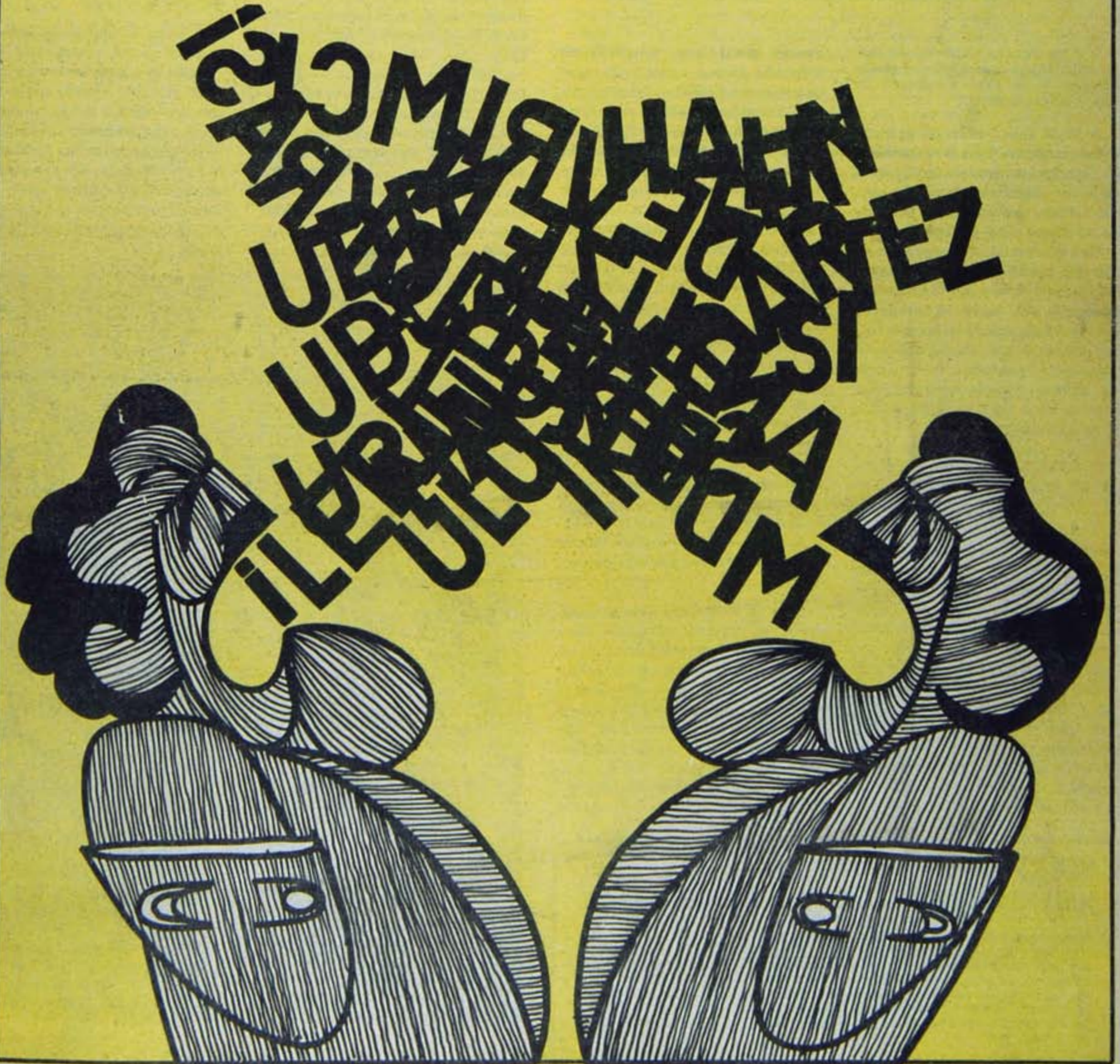
BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASI HABER VE YORUM DERGISI-SAYI: 134- 1 KASIM 1977 FIYATI: 5 TL

SOMUT GÖREVLER Mİ, GEVEZELİK Mİ ?

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN'IN GÖREV GAZETESİNE VERDİĞİ DEMEÇ :

EKİM DEVRİMİ HER YÖNÜYLE YAŞIYOR

☆ *Ekim Devrimi'nin ekonomik toplumsal ve politik sonuçlarının zenginliği biliniyor. Sizce Ekim Devriminin en önemli sonucu nedir.*

★ Büyük Ekim Devrimi'nin en önemli sonucu, binlerce yıllık dünya tarihinde ilk defa, insanın insanı sömürdüğü sınıflı toplumlar düzeninden sömürünün ortadan kalktığı, sınıfların giderek yokolduğu bir düzene geçişi gerçekleştirmiş olmasıdır. Tarihte ilk defa işçi sınıfı ve müttefiki yoksul köylüler iktidara gelerek tüm kent ve köy, kol ve kafa emekçileri için, tüm haklar ve topluluklar için sömürüsüz, adaletli, eşitçi ve bunun için de gerçek anlamda özgürlükçü bir düzen oluşturmuşlardır. İnsanlar, lar, milletler arasında düşmanlık, kin, baskı ve savaş değil, kardeşlik, anlayış ve barış gelişip yerleşmiştir.

☆ *Komşumuz Sovyetler Birliği'nde yer alan bu önemli olayın ülkemize yansıması ve sonuçları neler olmuştur?*

★ Komşumuz Sovyetler Birliği'nde yeralan Büyük Ekim Devrimi o ülkenin sınırları ile sınırlı değildir. Bir önceki sorunuza cevabımda belirttiğim gibi, dünya çapında önemi ve sonuçları olan bir olaydır. İktidar alındıktan sonra sosyalizmin kurulması sorunları arasında geri kalmış ülkelerin durumunun ne olacağı sorunu da ortaya çıktı. Devrimin yer aldığı Çarlık Rusyasında bulunan çok sayıda ulusal ve etnik topluluktan kimileri gelişmemiş, geri kalmış toplumlardı. Devrimin lideri Lenin dünyadaki geri ülkelerin çağdaş ileri düzeye erişebilmeleri için kapitalizm aşamasından geçmek zorunda olmadıklarını, sosyalizmi son hedef alan ve bazı aşamalardan geçen bir gelişmeyle kapitalizm aşamasını atlıyarak doğrudan sosyalizme varabileceklerini açıkladı. Ve Sovyetler Birliğindeki geri topluluklar Lenin'in bu açıklamalarına uygun bir gelişme politikası izleyerek bugün gelişmiş sosyalizm düzeyine erişmiş bulunuyorlar. Ayrıca, Lenin sosyalist devrim ile ulusal kurtuluş savaşları arasındaki karşılıklı bağları inceleyip açıklamış, ulusal kurtuluş savaşlarının ilerici, demokratik özünü vurgulamış ve onların dünya devrimci hareketinin bir parçası olduğunu belirtmiştir. Bu hareketlere destek ve yardım sağlamak Sovyet iktidarının bugüne kadar izleyegeldiği temel politika olmuştur.

Belirttiğim bütün bu noktaların Türkiye için anlam ve önemi açıktır. Türkiye için de kapitalizmi geliştirmeyi bir tarafa bırakıp atlıyarak sosyalizm doğrultusunda ilerlemek ve sosyalizme varmak mümkündür. Mümkünün de ötesinde zorunludur, çünkü Türkiye tam bağımsızlığa ve çağdaş, ileri toplum düzenine ancak sosyalizmi kurmakla erişebilir.

Sosyalist devrimin ve sosyalist ülkelerin ulusal kurtuluş mücadelesi veren uluslara ve halklara yardım konusuna gelince, Türkiye bu yardımı ilk almış olan ülkedir. Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı 1920 yılında Sovyetlerle temas sürdürülmüş ve ertesi yılın Mart ayında Türk-Sovyet saldırmazlık ve dostluk andlaşması imzalanmıştır. Bu, Anadolu'da oluşturulan yeni yönetimin devlet olarak resmen ilk tanınmasıydı, onun için de çok önemliydi. Yeni Türk devleti yalnızlıktan kurtuluyor, doğu sınırları güvenlik altına alınıyor ve çok değerli maddi yardımlar elde ediyordu. Aynı zamanda, süresinde Sovyetler'den Türkiye'ye çok miktarda silah, cephane ve altın gönderilmeye başlanmıştı. Türkiye'ye bu yardımlar yapıldığı sırada Sovyetler Birliği'nin kendisinin bu mallara çok ihtiyacı vardı, çünkü hem devrimi bastırmak için ordular göndermiş olan Batılı emperyalistlere karşı, hem de gerici, sömürgen iç düşmanlara karşı amansız bir savaş vermekteydi. Bu şartlarda yapılan cömert yardımlar, sosyalist devrim ile ulusal kurtuluş savaşı arasındaki uluslararası dayanışma ve birliğin güçlü göstergesidir.

Cumhuriyet'in ilanından sonraki ilk dönemde, Atatürk'ün ölümüne kadar olan sürede Türk dış politikası Sovyetler Birliğiyle dostluk temeline oturdu. Ama büyük sermaye sınıfı burjuvazi ve toprak ağaları kendi bencil çıkarları açısından bu dostluktan ve sosyalizm fikirlerinin halk arasında yayılmasından, tutunmasından korkuyorlardı. Onun için 1930'ların son yıllarından başlayarak Türkiye yeniden Batılı emperyalistlere yöneldi ve giderek başını Amerika'nın çektiği emperyalizme her yanıyla bağımlı hale geldi. Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu ve halkı ezen zorluklar, karşılaştığı sorunlar ulusal çıkarlara aykırı bu politikanın sonucudur.

☆ *Ekim Devriminin yaşayan yönlerinden söz eder misiniz?*

★ Ekim Devrimi her yanıyla yaşıyor. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Devrimin açtığı yolda ilerleyerek sosyalizmin kuruluşu aşamasını tamamladı ve çok gelişmiş sosyalist toplum düzeyine erişti. Şimdi komünist aşamaya geçmenin çalışmaları içindedir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği dışında daha başka Avrupa, Asya ve Afrika ülkeleri ve Amerika'da Küba da sosyalizme yöneldi; sosyalizm tek ülkede olmaktan çıkarak dünya sistemi oldu. Bugün dünyanın gidişini belirleyen esas güç dünya sosyalizmidir.

☆ *Ekim Devriminde işçi sınıfı partisinin yeri ne olmuştur?*

★ Ekim Devriminde işçi sınıfı partisi devrimin öncüsü, yönlendiricisi, yöneticisi olmuştur. Sosyalist devrimi işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıflar yapar, ama yapabilmeleri için işçi sınıfının partisine, onun örgütleyici ve yönetici gücüne ihtiyaç vardır. Politik örgütlenme yani Parti olmadıkça işçi ve emekçi sınıflar dağınık yığın olarak kalırlar. Ekim Devrimi partinin işlevi ve önemi konusuna ilişkin bu doğruları pratikte ispatlamıştır.

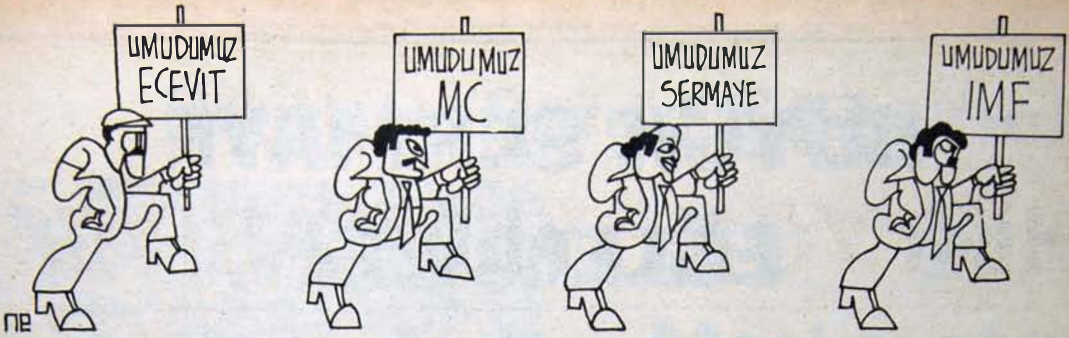

Boran ve Sargın SSCB'ye hareketten önce Yeşilköy havaalanında

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● YÖNETİM: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İSTANBUL BÜROSU: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL. 6 Aylık: 100 TL ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL. İç sayfalarda sütun santimi 40 TL. Yayın ilanları % 50 indirimlidir. ● BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri

CHP POLİTİKASINDA AÇIKLIK

YÜRÜYÜŞ

Politikada açıklığın birbirine zıt iki nedeni var. Biri, güçlü ve etkin olanlara özgü açıklık. Güçlü, etkin ve inandırıcı olanlar, geniş bir manevra alanına sahip. Bu geniş alan içerisinde açıklık düzeyini kendileri saptıyorlar. Güçlü, etkin ve inandırıcı oldukları için de azami açıklıktan çekinmiyorlar.

Bir de, gücünü ve inandırıcılığını giderek yitirenlere özgü bir "açıklık" var. Buna bir bakıma "zoraki" açıklık demek gerek. Güç ve inandırıcılıklarını yitirenlerin açıklığı, çaresizlikten ileri geliyor. Manevra alanlarının giderek daraltılmasından ileri geliyor. Artık örtemeyecekleri, kapatamayacakları için açık oluyorlar.

İnandırıcılıklarını ve güçlerini yitirenlerin sergilediği açıklığın örnekleri görülüyor. Bunlar, daha önce türlü kılıflarla gizlemeye çalıştıklarını şimdi gözler önüne seriyorlar. Örnek olarak CHP Genel Başkanı Ecevit'in geçtiğimiz hafta söylediklerine bakmak gerek:

"CHP olarak, son derece bunalımlı durumda bulunan ülkemizde, ortamı daha çok gerginleştirmemek için çok dikkatli davranıyoruz, belki bazı çevrelerde suskunluk olarak yorumlanabilir. Fakat bu daha çok hükümeti oluşturan partilerin içindeki iyi niyetli unsurlara durumu düzeltebilmek için bir zaman ve fırsat sağlama düşüncesinden kaynaklanıyor. Çünkü ben inanıyorum ki, hükümeti oluşturan partilerin içinde de halkın duyduğu ızdırabı paylaşan, yüreklerinde duyan ve devletin içine sürüklendiği bunalımdan tedirgin olan kimseler vardır. Onların kendi görevlerini yapmalarını umutla ve saygıyla bekliyoruz. Fakat bu bekleyişten bir sonuç çıkmadığı takdirde CHP üzerine düşenleri yapacaktır. Özellikle önümüzdeki yerel seçimlerde bu konulardaki düşüncelerimizi kamuoyuna
fakat Türkiye'de zaten gergin olan ortamı büsbütün gerginleştirmemeye özen göstermeyi de bir sorumluluk gereği sayıyoruz."

Bu sözlerin önemini ve açıklığını anlamak için, bir yıl öncesini hatırlamak yeterli. Bir yıl öncesi, Birinci MC dönemi. Birinci MC döneminin politika açısından iki özelliği var. Birincisi, bugünkü gibi, baskı, saldırı, cinayet ve faşistleştirme dönemi olması. Bu açıdan iki MC arasında bir fark yok. Fark, her iki dönemde, CHP ve liderinin "umut" olma düzeyinde. İnandırıcılığında. Bundan bir yıl önce CHP ve lideri "umut"luğunu, inandırıcılığını bugünkü kadar yitirmiş değil. Herkesin hatırında: Birinci MC'nin terörü karşısında CHP lideri "dünyada bugüne kadar denenmemiş muhalefet yöntemleri"nden söz etti. "Düzeni, düzenin çarkları dönerken değiştireceğini" ilan etti. Böylesine sözlerin öylesine kamuoyu üzerinde bir ölçüde etkili olduğuna kuşku yok.

Ancak CHP'nin dünkü ve bugünkü beklentileri arasında bir fark bulunmadığına da kuşku yok. Dün, Birinci MC'nin çöküşü üzerindeki beklentiler, MSP'nin MC'den kopmasına dayandırılıyordu. Bugün İkinci MC'nin çöküşü üzerindeki beklentiler bazı parlamenterlerin sonucu "saygı ile" beklenen "ızdırap"larına dayanıyor. Arada hiç bir temel fark yok.

Beklentiler arasında hiç bir fark yok. Ancak beklentilerin açıkça ortaya konmasında fark var. Açıklık düzeyinde fark var. CHP, Birinci MC'nin çöküşü konusundaki gerçek umudunu "görülmemiş yöntemler", "muhalefette düzeni değiştirme" gibi çıkışlarla az çok örtmeyi başardı. Bugün ise bunu hem yapmıyor, hem yapamıyor. Yapmıyor, çünkü inandırıcılığını yitirdiğini biliyor. Yapamıyor, çünkü sıkıştırdığı alanda büyük sermaye onu "dobra dobra" konuşmaya zorluyor.

Niçin? Başlıca iki nedeni var. Birincisi şu: CHP, özellikle Haziran seçimlerinden bu yana hızlı bir iniş gösterdi. Büyük sermayenin köşesine sıkıştıkça, kitlelerden yana manevra ve esnekliğini giderek yitirdi. Artık, bu konumdaki bir CHP'nin "sihirli" sözlerle kamuoyunun ağzına bal çalması mümkün değil. Artık kapalılığı bir silah olarak kullanamıyor.

İkincisi ise daha önemli bir neden: Büyük sermaye ile kurulan ilişkiler. Bunun için de CHP'nin 4 yıllık gelişimini izlemek gerekiyor. CHP 1973 yılına ve seçimlere farklı bir açıklıkla girdi. Emperyalizmi, ABD'yi ve büyük sermayeyi kendi ölçülerinde tutarlı bir biçimde karşısına aldı. Devletleştirmelerden bile söz etti. Ancak, kısa süreli iktidar deneyimi, CHP ile büyük sermaye arasında ciddi bağların kurulmasıyla sonuçlandı. Bu bağlar, muhalefete düşmesinden bu yana giderek sıkılaşıyor. Bağlar sıkılaştıkça CHP'nin manevra alanı daralıyor. Bağlar sıkıştıkça CHP, sermayenin köşesinde dar bir alana sıkışıyor. Sıkıştığı bu dar alanda, büyük sermaye CHP'nin dişlerini teker teker söküyor. Dişleri teker teker sökülen CHP giderek daha büyük bir açıklıkla emperyalizme ve büyük sermayeye yanaşıyor. Emperyalizme ve büyük sermayeye karşı olmadığını vurgulamak için daha "açık" olma gereğini duyuyor. Son demeç de bunun örneklerinden biri.

Haziran seçimleri döneminde CHP üst yöneticilerinden Hasan Esat Işık özellikle vurguladı: "CHP olarak dış ilişkilerimizi seçim kampanyasının dışında tutmaya özen gösteriyoruz." CHP tarafından emperyalist ülkelere verilen açık bir bono. Ancak 1 Mayıs olaylarından sonra CHP Genel Başkanı'nın CIA' dan söz etmesi kimilerinin bu açıklığı görmelerini engelledi. Genel Başkan'ın Bursa mitinginde CIA'yı aklaması ile açıklık yeniden arttı. Bugün ise ortada hiç bir gerekçe ya da sözle örtülemeyecek bir açıklık var. CHP liderinin açıkladığı "muhalefetsizlik" gerekçeleri, aynı zamanda ABD ile, IMF ile sürdürülen ilişkilere de bir yeşil ışık oluyor: CHP'nin tüm bunlara hiç bir itirazı yok.

Bir zamanlar "işçi sınıfından yana CHP" vardı. CHP'nin ne ölçüde işçi sınıfından yana olduğu üzerinde çok tartışıldı. Bugün bu tartışmalara duyulan gerek büyük ölçüde azaldı. Çünkü ortada somut bir durum var. Çünkü ortada CHP tarafından sergilenen bir açıklık var. CHP, başta İstanbul'lu büyük sermayedarlar olmak üzere, burjuvazi tarafından sıkıştırıldığı dar alanda, lokavt konusunda şu ölçüde açık konuştu:

"Yeni çalışma mevzuatının ülkemizde kendi haline bırakıldığı vakit, müdahale edilmediği vakit en iyi sonuçları verebileceğine inanıyorum. Bunun bazı eksiklikleri, fazlalıkları olabilir. Bu düşüncede olduğum için çok zorunlu bir durum olmadıkça ve açıktan yasa dışı uygulamalar olmadıkça iş uyuşmazlıklarına girmemeye ve bir yorumda bulunmamaya dikkat ediyorum."

CHP'nin bir süreç içerisinde bu dar alana sıkıştırılmasında, büyük burjuvazinin ve AP'nin izlediği usta politikanın da hakkını vermek gerek. Bunun için de büyük sermayenin planını özetlemek gerekiyor. Bu plan şu: MC iktidarından yarar umulduğu sürece, muhalefetteki CHP'yi alabildiğince etkisiz ve pasif kılmak, onu mümkün olduğunca kendi solundan ve kitlelerin özlemlerinden uzaklaştırmak. MC iktidarı burjuvazi için misyonunu tamamladığı anda da, daha bugünden açık bırakılmasına özen gösterilen kapılardan birini kullanarak CHP'yi bugünkü MC ortaklarından biri ile, tercihan AP ile buluşturmak.

Burjuvazinin fedakar politik örgütü AP her iki aşamada da burjuvazinin politikasının temel direği. AP'nin büyük burjuvazinin hem bugünü hem de yarını açısından işlevi var: Bugün, burjuvazinin tercihi olan MC'yi ayakta tutuyor. Yarın burjuvazinin yeni iktidar kombinezonlarında baş rolü oynayacak.

Tablo özetle şöyle: Büyük burjuvazi bir yandan güncel ekonomik ve politik hedeflerine MC ve onun temel direği AP ile ulaşmaya çalışıyor. Ama bu sürecin "fazla ses çıkmadan" ve pürüzsüz işlemesi gerek. Bunu sağlamak için de, büyük burjuvazinin sözcüleri "bu hükümetin hiç bir sorunu çözemeyeceği" yolunda ardarda demeçler patlatarak CHP'yi pasif bir umut uykusuna yatırıyorlar. AP içindeki "çatlak" ya da "faziletli" sesler bu uykuyu daha da derinleştirmeye yarıyor. Uykuda iken iktidar iştihası böyle kabaran CHP bir yandan iktidar için sorun olmazken, diğer yandan büyük burjuvaziye daha açık bonolar veriyor. Hem bugün hem de yarın "uslu" ve "ağırbaşlı" olacağına söz veriyor.

Ve kimsenin kuşkusu olmasın. Demokratik güçlerin muhalefeti bir yana, eğer kısa dönemde burjuvazinin repertuarında yeni bir kombinezon yoksa, bu oyun sürer gider.

BÜYÜK SERMAYE EĞLENİYOR

"--Türkiye'de siyasal cinayetler ve can güvensizliği kanıksanamayacak kadar vahimdir..."

Geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü Cumhurbaşkanlığı köşkü önünde söylenen bu sözlerin içeriğini kimsenin kanıksadığı yoktu ama Türkiye'de 2,5 yıl aşkın zamandır bu sözden zırnık adım öte geçemeyen politikanın kanıksandığı bir gerçekti...

Ve sözler şöyle devam ediyordu: "— Bize göre bu sorun ülkenin baş sorunu olmakta devam etmektedir. Bir noktada bu sorun Türkiye'nin ekonomik sorunlarıyla da bağlantılıdır..."

Tekrarında salt usanılmayan bir "tekrar"ı vurgulamak için yarar gördüğümüz bu sözlerin ashibi CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit idi...

CHP-AP koalisyonu propagandasının adeta bir bombardıman niteliğine büründüğü geçtiğimiz hafta Ecevit'in Cumhurbaşkanıyla görüşmek için Çankaya Köşküne çıktığı haberi başkentte çeşitli biçimlerde yorumlanırken, CHP Genel Başkanı köşkten ayrılırken, 2,5 yıldır tekrarladıklarının üstüne bir şey eklemiyordu...

BALONLU CİKLET

Büyük sermaye temsilcilerinin önceki haftaki CHP-AP çıkartması, basında ve politik kulislerde çiğnene çiğnene ciklet haline getirilirken, CHP yönünde bir sessizlik, AP kesiminde ise kıpırtı gözleniyordu' Oysa işin iç yüzü hiç de göründüğü gibi değildi ama CHP'lilere sorarsanız durumdan "emin", AP'lilere sorarsanız durumdan "endişeli" görünüyorlardı...

CHP yönünden AP vadileri nasıl görünüyordu?

Doğrusu bu ya "hikâye" gibi görünüyordu, ama tekrarından adeta zevk alınan yalama yapılan bir hikaye gibi...

Neydi?

- Demirel, zor durumdaydı!

Sonra?

- AP grubu karışıktı!

Daha daha!

- MC dağıldı, dağılacaktı!..

Bu çerçevede teslim etmek gerekir ki, CHP cephesinde yeni bir şey yoktu...

Ama doğrusu bu ya, eski hikayede tek bir yenilik vardı:

— Büyük sermaye, açıkça Demirel'i karşısına almıştı...

Ve yorumu geliyordu arkadan:

— Bu durumda sermaye çevreleri zor durumdaydı, onun için de, sermaye çevreleriyle CHP pekala pazarlık yapabilirdi...

TEK YENİLİK!..

Eski hamamın yeni tası buydu. CHP-AP koalisyonu ne demekti? Demirel'in gözden çıkarılması demek, değil miydi? Demirel'in siyasal devreden çıkarılması anlamına gelecek böyle bir gelişmede CHP turnayı gözünden vuramaz mıydı?

Hiç bir ciddi ve tutarlı (bilimsel demiyelim, bilime yazık oluyor) politikaya, yorum ve değerlendirmelere dayanmayan bu yaklaşımlar ne yazık ki, sadece CHP kurmayları tarafından değil, CHP manyetiği "ilim, irfan çiğnemiş" kalem erbaplarınca da paylaşılıyordu...

AP KANADI

AP kanadından CHP ufukları nasıl görünüyordu?

Bu konu, doğrusunu söylemek gerekirse, CHP yönündeki kadar karmaşık ve yerden kopuk görünmüyordu. CHP, tek düze ve dar bir politik kanal içinde zaptu rapt altında mıydı, değil miydi?..

Ne yönden bakılırsa bakılsın böyle görünüyordu. CHP Genel Başkanı "Cumhuriyet ilk kez ciddi tehlikelerle karşı karşıya" diyordu ama bunun yeni tarafı da yoktu...

Meclis başkanlığı turlarıyla, CHP genel kurulda bile değil kulialerde tutulabiliyor muydu? Tutuluyordu.

Hayat pahalılığı, baskı, kıyım, cinayete karşı toplumsal tepki ve muhalefet CHP omuz desteğinden uzak tutulabiliyor muydu? Evet...

Korkunç bir zam bombardımanı arzulanan en az hasarla geçiştirilebiliyor muydu? Evet. CHP bu konuda gereken kolaylığı zımnen ve nesnel olarak kendilerine hediye etmişti. Memurlara dağıtılacak bir ek ödemeyle kısmen toplumsal tepki denge pansumanlanabilir miydi? Neden mümkün olmasındı?

Geriye yerel seçimler kalıyordu. O konuda da CHP'nin Eyüboğlu-Topuz kliği çeşitli delege oyunlarıyla Başkanlarının zımni icazeti tahtında, yapacakları tahribatı yapıyorlardı...

BİRAZ ZAMAN, BİRAZ DA...

AP ve genel başkanı yönünden CHP görünümü buydu. Geriye MC'ye karşı tepkilerin MSP'ye yönlendirilmesi kalıyordu. Bu konuda da, fazla bir güçlük çekilmiyordu. Malum basın, bütün şimşeklerini gene "Erbakan kafası"na indiriyordu. Tek suçlu, Erbakan'dı. Gayrı ciddi işler yapıp, devletin içte, Türkiye'nin dışta itibarını "beş paralık" ediyordu! Hani söylenenlerde doğruluk payı yok değildi ama ekaikti. Türkiye'nin itibarı sadece Erbakan ile değil, Demirel ve Türkeş kafalarının yanyana ve içiçe geçmesiyle iki paralık oluyordu...

MC ve başı, bu çerçevede biçimlenen politikalarıyla, iki paralık siyasal manevralarıyla CHP'yi kolu ve kanadıyla sarmaya alabiliyordu...

BÜYÜK SERMAYE NE DİYOR?

Siyasal gelişmelerin geçen haftaya dayanan sahnesi böyle bir tablo yansıtırken, büyük sermayenin İstanbul ve Çukurova kanatları söz birliği içinde CHP-AP koalisyonu için propaganda ve dayatmasına hız vermiştir.

Ancak olayın görünen yüzü budur. Görünmeyen yüzünde ise bir başka taktik akıldan uzak değildir.

MC'ye karşı toplumsal tepkinin bugünkü doruk noktalarında büyük sermayenin MC'ye karşı sessiz durması biraz tuhaf kaçmaz mıydı?

Artık pek "kör kör gözüm parmağına" olabilecek böylesine bir sessizlik yerine "işler yürümüyor, CHP-AP kurulmalıdır" şeklindeki çıkış yerinde olmayacak mıdır?

CHP'nin dondurulduğu sürece, büyük sermaye için manevra alanları olabildiğince çoktur. Kesin bir formülasyon yerine daha seyyal, zigzaglı bir hareket serbestisi doğrusu büyük sermaye adına aranılıp da bulunamayacak şeydir. Ve görünen odur ki, büyük sermeye tüm ekonomik çözümsüzlüklerine karşın kendi lehine alabildiğince zengin politik çözümlere sahiptir... Bu yönüyle de büyük Sermaye eğlenmektedir.

İlerleyenler ve gerileyenler

Aradan tam yedi yıl geçti. Yedi yıl önce, Türkiye İşçi Partisi'nin 4. Büyük Kongresi toplanmıştı. Yedi yıl önce 4. Büyük Kongre ile partinin oturduğu sağlam bilimsel sosyalist çizgiyi kutlayan partililer, yedi yıl sonra Ekim Devrimi'ni kutlama coşkusu içinde hazırlıklarını sürdürüyorlar. Yedi yıl önce tırnaklarıyla tutunarak örgütü bozguncularа, maceracılara, kısacası burjuvaziye teslim etmeyen sosyalistler, yedi yıl sonra örgütlü hareketin geldiği noktaya kıvançla bakıyorlar.

Yedi yılda ilerleyenler oldu, gerileyenler oldu. Yerinde sayanlar da oldu. Yedi yılda ilerleyen yalnızca işçi sınıfı ve onun örgütü. Yedi yıl önce 15-16 Haziran'ı yaratan işçi sınıfı, bugün 15-16 Haziran'daki gücünün ve bilincinin çok ötesinde. İlerleyenlerin başında işçi sınıfı

Yedi yıl önce uluslararası konulardaki tutumu ile, partinin örgütlenme biçimi ile, sorunları ele alışı ile 4. Büyük Kongre'de önemli bir adım atan örgütlü sosyalist hareket, yedi yıl sonra 4. Büyük Kongre'nin temel ilkelerini adım adım hayata geçirme uğraşı içinde. Yedi yıl önce 4. Büyük Kongreyi yaratan örgütlü hareket, bugün yedi yıl önceki gücünün ve bilincinin çok ötesinde. Yedi yılda ilerleyenlerin arasında örgütlü sosyalist hareket var.

Yedi yılda gerileyenler, yerinde sayanlar var. Yedi yıl önce CHP içinde başlattığı hareketle sola açılan, CHP'nin köklü bürokrasisine karşı, idare-i maslahatçılığa karşı saygın bir mücadele veren Ecevit hareketi bugün sermayeden, emperyalizmden "izin" alabilme uğraşı içinde. Yedi yıl önceki Ecevit hareketi, bugün daha geride. Yedi yıl içinde gerileyenlerin arasında Ecevit'in ortanın solu hareketi de var.

Yedi yılda gerileyenlerin arasında, en başta sermaye var. Sermayenin yedi yıl önce belirginleşen gerilemesi bugün de sürüyor. Gerileyen sermaye daha açık, daha pervasız, daha acımasız saldırılar içinde. Bütün bunlar, gerilediğini ve gerilemede geldiği noktayı gösteriyor.

Bir de yerinde sayanlar var. Yedi yıl önce "şu, şu, şu ve şu grubun en iyi unsurlarının bir araya gelmesiyle Türkiye'de proletaryanın partisinin oluşacağını" savunuyorlardı. İşi, zamana, bilinmeyen bir zamana bırakıyorlardı. Böyleleri bugün de var. "A, B, C ve D gruplarının en iyi unsurlarının bir araya gelmesiyle" ve "ileride" proletaryanın partisinin oluşacağını söylüyorlar. Yedi yıl önce söylenenler, bugün de söyleniyor. Yedi yıl önce yerinde sayanlar, bugün de yerinde sayıyorlar. Ancak, söyledikleriyle yerinde sayıyorlar. Oysa özünde onlar da geriliyor. Çünkü zamana karşı aynı şeyleri söylemek her zaman tutarlılık değil. Söylenenler yanlışsa, zamana karşı aynı şeyleri söylemek tembellikten ve kaçaklıktan öte birşey değil. Gerileyenlerin arasında onlar da var.

- *Niyazi Usta ölmeyecek.*

BURJUVA PROPAGANDASININ SİS PERDESİ

Raşit KAYA

Demokratik muhalefeti söndürme girişimlerine karşı

"Önlemler", "düzenlemeler, pahalılık, geçim zorlukları, enflasyon, Meclis Başkanı seçememe, enerji kısıtlaması, trafik kazaları, politik cinayetler... Liste çok uzun. Kısaca söylemek istersek ülkemizde derin bir ekonomik, politik, sosyal bunalım yaşanıyor.

Bu koşullarda son günlerde büyük tirajlı basında bir tartışma sürdürülüyor; "MC sallanıyor, düştü, düşüyor, hayır düşmeyecek ama düşmeli, AP içerisinde ayrılıklar beliriyor" vb.

Öte yandan Mess lokavt yapmış, 4500 Maden-İş üyesi işçi işten çıkarılmış. Umurlarında mı? Ama işten çıkarmalar başka kesimlerde de sürüyor. İşyerleri "faaliyetlerini tatil" ediyorlar. Emekçiler "faliyetlerini tatil" edemeyeceklerine göre anlam çok açık "yaşamlarını tatil ediversinler". Nasıl olsa geride yedek çok!

BURJUVAZİ TELAŞTA

Bu durumu gizlemek olanaksız hale geldi. Artık Babıali'nin "durum"cuları ve benzerleri de telaşla "patlama noktalarından, tahammül sınırlarından" söz etmeyi yoğunlaştırmaktalar. Çünkü bunalım sözcüğü halkın günlük diline girdi, çünkü bunalım yaşanıyor.

Bu koşullarda tüm sorunların kaynağı olarak MC gösterilmek isteniyor. MC dağılırsa bunalım sona erecekmiş gibi. Ama "bunalım"ın varlığını MC de kabul ediyor. Başbakan televizyonda söyledi. Bunalım koşullarına karşı muhalefet sesleri, demeçler birbiri ardına yükseliyor. Radyo-televizyon ile günlük büyük gazetelerde bu konuda sanki bir yarış var. Yarışta öncülüğü MC ve yandaşları kimseye bırakmıyorlar. En "etkin muhalif" demeçler MC partileri ve yandaşlarınca verilmekte. "Şu yapılmalı, bu yapılmalı". "Ülkü"lü Bir.ler, Der'ler en fazla somuta inip en geniş telepleri demeçleştirenler olarak ortaya çıkıyor.

Yarışmacılar arasında "umut"çular da önemli yer alıyorlar. "Bekleyin geliyoruz, ama bekleyin işte". Söylenen bu. Neyi bekliyecekmişiz? AP içten çöküyormuş, "vicdan"lar ses vermeye başlamışlar. AP'dan gelen sesleri beklememiz isteniyor. Umut gazetesi AP'li parlamenterlerin konuşmalarını aynen yayınlandı. Yorumsuz, eleştirisiz. "Kopuş"a açık kapı bırakılıyor zahir. Fincancı katırları bu kez ürkütülmüyor. Ama AP içinden gelen ses, önce sol'a karşı olduğunu, AP "felsefesi"nin en iyi savunucusu olduğunu söyliyerek Süleyman Bey'in çevresine veryansın ediyor. Söyledikleri özetle şöyle: "Taban kayıyor çünkü AP milletvekillerine ortaklarımız kendi Bakanlıklarında iş takip ettirmiyorlar". Ne işi, kimin işi? AP Giresun yetkilisi daha da açık. "Kendilerine istikbal temin edemediğimizden gençler AP'ye gelmiyor, MHP'ye gidiyorlar". Çok yönlü bir itraf bu. Önce AP'de başkaldıranların taleplerini ortaya koyuyor, sonra MHP'nin vurucu güçlerinin "ülkü" lerini.

"UMUT PARTİ"SİNDE NAYLON DELEGE

Durum CHP ve yandaşları cephesinde de çok farklı değil. Uzun süre Meclis başkanı konusunda demeçlerle idare edildi. Sonra CHP hareketlendi ve karıştı. Daha doğrusu devresel iç karışıklıklar tekrar yüze vurdu. Yerel Seçim adayları ile vetolar, istifa tehditleri, naylon delegeler konuları ortaya çıktı. Görünüşte kıyasıya bir boğuşma sürüyor, Genel Merkezcilerle karşıtları arasında. Bunlar CHP'nin programı, toplumsal demokratik muhalefet mücadelesi yöntemleri, kısaca toplumun içinde bulunduğu çok yönlü bunalımdan kurtulma konusunda farklı şeyler getirdilermi şimdiye kadar? Olanlara Parti'de yer kapma mücadelesi dememek çok zor. "Naylon" delege ne demek, daha açık adı konsa, bir nevi sahtekarlık dense ya! "Umut" partisi de anlaşılan iktidarı Bakanlıklarda, başka "devlet" kapılarında iş takip edebilmek için istiyor.

Baskıya, teröre, lanetledikleri faşizme karşı CHP'yi "demokrasinin kurtarıcısı" olarak gören ilerici çevreler ne yapıyorlar! Görünürde CHP'ye kızmaya başladılar. CHP "ataletini" sürdürürse tabanın kendisini aşacağını "gözlem"liyorlar. Bunalımın gerçek çözüm programları onları fazla ilgilendirmiyor. Mantık açık, CHP'yu uyarıyorlar, sol görüntünü koru yoksa gerçek sol gelir diye. Böylece Halk kitlelerinin kuşatılması tamamlanmış oluyor. Ancak bu sonuncuların işleri biraz daha zor. Sol görünümü korumak gerekir. Onun için yürekleri parçalanarak "Sol'un bölünmüşlüğü"yle dertleniyorlar. Böylece, mevcut düzende "Kamu Oyu" yaratıcısı olabilecek, maddi olanaklara sahip bütün unsurlar ortalığı bir derece sis perdesi ile kaplamayı becerebiliyorlar.

Sorun bu sis perdesinin dağıtılmasında. Bunun için sisli görüntüler altındaki özün yakalanması gerekiyor.

BUNALIM YAŞANIYOR

Bugün bunalımı kimse yadsımıyor. Çünkü bunalım yaşanıyor. Egemen sınıfların yapmak istedikleri bunalımın kitlelerce bir bütün olarak algılanmasını önlüyerek, çeşitli görüntüler etrafında kargaşalık yaratabilmek. Bunun için Ideolojik mücadelesine, propagandasına yoğunluk ve çeşitlilik kazandırıyor. Bu ideolojik mücadelenin işçi sınıfı, emekçiler, tüm demokratik güçler açısından tutarlı ve başarılı verilmesi, sorunun, yani bunalımın özünü gözden kaçırmamayı gerektiriyor.

Türkiye'de bunalım mevcut sistemin niteliğinden gelen yapısal bir buhran. Kapitalist sistemin içinde bunalıma çözüm bulmak olanaklı değil. Bunalıma çözüm, kapitalist sistemi veri olarak almıyan yaklaşımlarda yatmakta. Böyle olunca bunalıma karşı mücadele, bunun her türlü güncel görüntüsü büyük burjuvaziye ve bağlı olduğu emperyalizme karşı mücadeleden ayrı düşünülemez. MC'nin çökertilmesi demokrasi mücadelesinde kuşkusuz önemli bir adımdır. Bunun nedeni büyük sermaye-emperyalizm iktidarının MC'de simgelelenmesindedir. Ancak MC'nin almaşığı, programıyla, bunalıma çözüm önerileriyle, faşizmi geriletmeye yönelik, onun maddi temellerini yok edecek önlemleriyle öngörülmeden MC'yi dağıtmak fazla anlam ifade edemez. Bunalımın maddi temellerini hedef almıyan bir hükümet CHP'li de olsa çözüm oluşturamaz.

MÜCADELE SERTLEŞİYOR

Bu irdelemeden sonra tekrar yaratılmak istenen sis perdesine dönersek, görünüm şöyle: Bunalım toplumsal yaşamın tüm alanlarını etkilemiş durumda. Emekçiler, Halk kitleleri durumun değişmesini özlüyorlar. Özlemekten de öte talep ediyorlar. Burjuvazi ise ekonomik, sosyal haklara, demokratik hak ve özgürlüklere saldırısını yoğunlaştırıyor. Burjuvazinin doğrudan saldırıları toplumsal yaşamda demokratik güçlerin birlik ve dayanışmasının, örgütlü mücadelesinin nesnel koşullarını yaratıyor. Bu nesnel koşullar yanında yakında yedel seçimler yapılacak. Seçimler her zaman kitlelerin politikaya duyarlı hale geldiği, gerilimlerin harekete dönüştüğü dönemlerdir. Daha seçim ortamı öncesi Yurdun çeşitli köşelerinden pahalılığa, faşizme karşı örgütlü kitle eylemleri ses vermeye başladı. Bu ortamda burjuvazinin dolaylı saldırıları hem burjuvazi hem emekçiler için daha da önem kazanmakta. Burjuvazinin dolaylı saldırılarının ilki emekçilerin örgütlü mücadelelerini bozmaya yönelik girişimlerdir. Bu konuda DİSK'te olanlar acı bir örnek. DİSK'li "yedi'ler" yıl sonuna kadar, bu mücadele silahına üstten kör tıpa vurdular.

BURJUVA PROPAGANDASI NEYİ HAZIRLIYOR?

Burjuvazinin dolaylı saldırılarının tamamlayıcı bir yönüde başta çizdiğimiz sisli tabloyu yaratmak, bu yönde çok sesli yoğun propaganda yapmak. Bugünkü tablonun özü şöyle: Önce bunalımın kabullenilşi, sonra özünden boşaltılarak kabahatın MC'ye yıkılması. Sistem, yapısal temeller böylece aklanmış olacaklar. Burada başarılı olabilmelerinin bir koşulu da MC'nin yıkılabileceği umu-

Boran ve Sargın Çarşamba günü Moskova'ya hareket etti

Ekim Devrimi'nin 60. yılı kutlama törenlerine çağrılı bulunan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran ve Genel Sekreter Nihat Sargın geçtiğimiz hafta Çarşamba günü uçakla Moskova'ya hareket etmişlerdir.

Yeşilköy havaalanında kalabalık bir partili grubu ve SSCB İstanbul Konsolosluğu görevlileri Boran ve Sargın'ın hareketi sırasında hazır bulunmuşlardır.

Daha önce çeşitli parti liderlerinin yurtdışı gezilerinde gazetecilerin uçağa kadar gelerek görevlerini yapmalarına karşılık, Boran ve Sargın'ın ayrılışları sırasında Emniyet görevlilerinin, uçağa biniş sırasında resim çekilmesine izin vermemeleri dikkati çekmiştir.

Öte yandan, Türkiye İşçi Partisi'nin 6 Kasım gecesi İstanbul'da Spor ve Sergi Sarayı'nda düzenlediği "Ekim Devrimi ve Türkiye" gecesinin hazırlıkları sürmektedir. Ekim Devrimi'nin Türkiye'de ilk kez kutlanacağı bu geceye yalnızca İstanbul'dan değil, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden ilerici, demokrat ve sosyalistlerin katılacakları belirtilmektedir.

Geceye katılacak sanatçılar arasında Genco Erkal, Rahmi Saltuk, Timur Selçuk ve Ruhi Su da bulunmaktadır.

KADEMELER...

TÜSİAD'ın önceki hafta açıklanan raporundaki "ara rejim" tehdit duvarının arkasında sırasıyla CHP-AP formülü ile mevcut MC olgusu vardır. Ve gelişmelerin seyrine göre, MSP'nin eritilmesi olgusu kuvveden fiile çıkınca da, bir "erken seçim" çağrısı da yedekte bekletilmektedir. Seçimi 1981'e bırakmamanın aranan koşulu ikilidir.

MSP'nin erimesi, CHP'nin çökertilmesi...

Bu iki koşulun iç ayrıntıları da, eriyen MSP'nin MHP'ye ve olabildiğince AP'ye kanalize edilmesi ve CHP'nin sermaye manyetiğinde iyiden iyiye sarsıntıya uğratılmasıyla ilgilidir.

Türkiye'de halen sahnelenen burjuva politikalarının birbirlerinden kopuk gibi gözüken kordonları diyalektik bir bütünlük arzederken, sosyal demokrat CHP'nin politik sürüklenişi ve "terminoloji şehvetinden" uzak, hattı harekât planı olanca cılızlığıyla, çıkmazlarda bekleyişler ve kısır iç çekişmelerle şekillenmektedir.

CHP bütün ustalığını, gürültüsüz patırtısız bir yerel seçim öncesi aday erozyonu üzerine yoğunlaştırmış durumdadır. Genel seçimlerin aksine "veto"lara pek gidilmeyecek, ek delege ve delege kıymlarıyla yerel dengeler genel merkeze yönlendirilecektir. Tabii bu arada "naylon delege"likler, "önlemli olarak" haysiyet kuruluna sevkolunmalar gırla gitmektedir.

VETO OLMAZSA...

CHP'nin politik ustalıkları bu konularda alabildiğine zenginleşmektedir. "veto dışında ayak oyunlarıyla kıyılması kararlaştırılan isimler konusunda çeşitli suç tarifeleri çıkartılmıştır. Bunların en başında "eski TİP'li olmak" suçu gelmektedir.

Fis-kos mekanizması bu suçu okumaktadır.

Bu durum doğal olarak, CHP'nin ilerici, demokrat unsurlarınca tepkiyle karşılaşmaktadır.

Çünkü onlar görmektedirler ki, CHP'de, "eski AP'li olmak", "eski MSP'li olmak", "eski CGP'li olmak" suç değildir. Ve görüp yaşamaktadırlar ki, yerel sermaye çevrelerinin desteğiyle ortaya çıkan adaylar, sermaye katırlarını ürtüten mevcut dürüst, başarılı belediye başkanlarının, adayların üstüne salınmaktadırlar..

Sermayeyle sınıf işbirliğini "demokratik sol" ambalajda korumağa çalışan politikaların doğal sonucu buraya varmaktadır ama CHP'de bundan rahatsızlık duyan tabanın hemüz bu olguya parmak basması erkendir...

YİĞİT BİR SINIF SAVAŞÇISINI KAYBETTİK

Niyazi usta, sadece Diyarbakırlı devrimcilerin tanıdığı bir isim değil. Çoğu sosyalistin adını, yiğit anısını bildikleri bir isim. Bükülmez sosyalist inancıyla, bilinçli ve sarsılmaz mücadele azmiyle Niyazi Tatlıcı, Türkiye'deki sosyalist mücadele tarihine adını parlak harflerle kazımış biri. Hayatından örnekler vererek, dönmeyerek, yılmayarak, mücadeleden yüz çevirmeyerek...

YÜRÜYÜŞ okuyucuları Niyazi Usta'nın, işkence gördüğü, zulüm gördüğü 12 Mart döneminde heybetli mizahıyla 12 Mart savcılarına, yargıçlarına verdiği cevabını hatırlayacaklardır.

Savaşçılığı yanında ince ve keskin mizahı ile de sevilen, sayılan Niyazi Usta 12 Mart döneminde, Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinde yargılanmaktadır.

Suçu: TİP'li olmak ve TİP'in doğu mitinglerini örgütlemekdir.

Ayrıca terzi dükkanını da "zararlı faaliyetler" için kullanmıştır!..

Sıkıyönetim yargıcı sormuştur Niyazi Usta'ya:

— Memleketi niçin bölmeye çalıştın

Niyazi usta sorunun "ferasetini" anlamıştır:

— Ben mi hakim bey?

— Evet sen.

— Nasıl bölmüşüm hakim bey?

— Bayağı bölmüşsün işte.

Niyazi Usta'nın burasına gelmiştir:

— Hakim bey, memleket hıyar mıdır, ben ikiye bölmüşüm?..

12 Mart faşizmine zindanlardan alınıp getirilen elleri kelepçeli yılmaz bir sosyalist savaşçının vurduğu şamar budur...

12 Mart'lardan bu yana bir yandan da kanserle boğuşan Niyazi Usta bu ölümcül savaşını kaybetti geçtiğimiz hafta Salı günü.

Ama Niyazi Usta'nın, bağımsızlıktan, demokrasiden, sosyalizmden yana savaşı, çarpan yüreği durmadı. Sosyalistler Niyazi Usta'yı unutmayacaklar. Anısını mücadelelerine önder yapacaklar...

TİP'LİLERE YÖNELİK SALDIRILAR YOĞUNLAŞIYOR

Tüm ilerici, demokrat ve sosyalistleri hedef alan faşist saldırı ve zorbalıklar, geçtiğimiz hafta içinde İstanbul'un çeşitli semtlerinde TİP üye ve yöneticilerinin yaralanmaları ile son buldu.

25 Ekim Salı günü İstanbul Akşam Ticaret Lisesi önünde bir parti üyesi komandoların saldırısına uğrayarak dövüldü. 26 Ekim günü ise Beyazıt'ta otobüs beklemekte olan bir partili yine komandoların saldırısına uğrayarak yaralandı. Aynı gün başka saldırı olayları da bunu izledi. Yıldız Mühendislik ve Mimarlık'ta okuyan bir TİP üyesi bu kez polis karakoluna çağrılarak karakolda dövüldü. Olaylar zincirinin son halkası TİP İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesi bir Partiliyi hedef aldı. Esenler semtinde saldırıya uğrayan TİP yöneticisi, komandolar tarafından bıçakla yaralandı.

Sosyalist hareketin gelişip güçlenmesi, faşist azgınlığın öfkesini üzerine çekmektedir. Ancak öteden beri bilinen bir gerçek de, sosyalistlerin, örgütlü sosyalist hareketin militanlarının ne dün ne de bugün bu tür saldırılardan yılmadıkları, yılmayacaklarıdır. İtler ulumaktadır, ama kervan da yürümektedir.

Bir Seminer:

SINIFLAR VE KEKLİKLER

Seminer'de Özdemir ve Üstünel konuştu: Kapitalist düzene mazeret ve deva bulmaya çalışıyorlar

● Ankara'da geçtiğimiz Perşembe ve Cuma günleri Türk-İş Konfederasyonunun salonunda, hükümetin aldığı son ekonomik önlemlerin değerlendirmesinin yapılacağı bir seminer düzenlendi. Semineri, zamlar, ekonomik bunalımlar karşısında bir tepki göstermeyen üniversitelerin sesinin duyulması, görüşlerinin belirlenmesini amaçladıklarını belirten Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Başkanlığıyla, İşletme Yönetimi Enstitüsü düzenlemişti.

Seminerin ilk gününde üç tebliğ sunuldu. Her tebliğin arkasından da salondaki konuklar, sorular sordu, görüşlerini belirtti, tartışmalara katıldı.

KAPİTALİZMİN CİDDİYETİ

Günün en ilginç konuşmasını CHP Hükümetinin Maliye Bakanı, İstanbul Senatörü "iktisatçı" Besim Üstünel yaptı. Üstünel konuşmasında, son yıllardaki ekonomik bunalımlar nedeniyle Demirel hükümetlerine çattı. Bunalımlara, hükümetlerin kararsız politikalarının yol açtığını söyledi. Besim Üstünel'e göre eğer başta iyi yöneticiler, iyi bir hükümet olsaydı bütün bunlar olmazdı. Üstünel bu görüşlerini şöyle dile getirdi:

"— Kapitalizm aslında ciddi bir düzendir. Çok ciddi bir düzendir. Ama bu gayrı ciddi insanların elinde bu hale gelmiştir. Eğer başa ciddi yöneticiler geçse gayet sağlıklı bir gelişme olabilir."

"İktidara gelirlerse nasıl bir yol izleyeceklerini" öğrenenler, biraz sonra CHP'nin muhalefette neler yapacağını da öğrendiler. Üstünel, zamlar, giderek artan hayat pabalılığı ve emekçilerin sömürülmesi, ezilmesi gibi konularda partisinin neler düşündüğünü de şöyle anlattı:

"—İşçileri, emekçileri ilgilendiren bu gibi konularda DİSK, Türk-İş susar da biz birşey söylemeye kalkışırsak 'kraldan çok kralcı' olmuş oluruz. Bunlar bizi direkt olarak ilgilendirmez. Bize, 'size ne?' derler. Bunlara karşı muhalefeti ilgili demokratik kuruluşlar vermelidir. Muhalefet yapacağız diye halkı sokağa dökersek, bugünü de ararız. Halkı sokağa dökersek, bu memlekette 24 veya 48 saat sonra çok değişik şeyler olur."

DAHA KÖTÜ GÜNLER NASIL GELİR

Semineri izleyen konuklar, Üstünel'in görüşlerini ve CHP'nin tutumunu eleştirdiler. Bu konuda Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız şöyle diyordu: "Bugünü aramak ne oluyor? Ben bugünden daha kötü günler düşünemiyorum. Aslında daha da kötüsü gelebilir belki, ama onu da bu tutumuyla CHP getirecektir."

Seminerin ikinci gününde ilk konuşmacı Türk-İş Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir idi. Kaya Özdemir, hürriyetçi demokrasinin sıkıntılarla dolu bir rejim olduğunu, bu nedenle bu sıkıntıların hoş görülmesi gerektiğini anlattı. Özdemir, konuşmasında genellikle pek "açık seçik" olmamaya özen gösterdi. Daha çok bitmeyen cümleler, sorular ve iki zıt görüşü birden içeren ifadeler kullanmayı yeğledi. Zamlar, ekonomik bunalım ve hayat pahalılığı konusunda da "aydınlar ve bürokratları" suçlu gördüğünü söyledi. Bu arada, seminere katılanlar Türkiye'nin ne kadar "büyüdüğünü" Kaya Özdemir'den öğrendiler. Şöyle diyordu Özdemir:

"— Hem kalkınmadan, Japonya'dan da hızlı bir büyüme hızından söz edilecek, hem de enerji darlığı, sıkıntılar olmayacak. Bu tutarsız bir görüştür."

Kaya Özdemir'in hem "Türk işçi hareketi adına" yaptığını söylediği, hem de hükümete pek çatmamaya çalışan konuşmasının sonunda söz alan konuşmacılar bir noktayı vurguladılar:

"İşçi sınıfı adına söylenen sözlerde işçi sınıfı açısından bir yaklaşımda bulunmak zorunludur."

Kaya Özdemir ise bu eleştiriye şöyle karşılık veriyordu:

"— Ben meseleye Anayasa açısından bakıyorum."

BİR FIKRA

Seminerde daha sonra DPT uzmanı İcen Börtücene söz aldı ve konuşmasına şöyle bir fıkrayla başladı:

"— Bir adam keklik satıyormuş. Ancak kekliklerinin tümü 5 bin lira olduğu halde, yalnızca bir tanesi 10 bin liraymış. Her gelen fiyatları öğrendikten sonra beş bin liralık kekliklerden bir tane alır, 10 bin liralığı almazmış. Günlerden bir gün bir adam 10 bin liralık kekliği almış. Parayı saydıktan sonra da sormuş: "Peki bu kekliğin özelliği ne ki fiyatı diğerlerinden farklı?" Satıcı açıklamış. "Avcılar bu kekliği alırlar. Avda, bu keklik uçurulur. Bu kekliğin ötüşlerine gelen öbür keklikleri avlarlar." 10 bin liralık kekliği alan adam, elindeki kekliğe bakmış ve tuttuğu gibi iki bacağını ayırmış kekliğin. Satıcı "aman, demiş ne yapıyorsunuz?" Adam gayet sakin, "Ben,sınıfına yabancılaşan, kendi sınıfındakilere ihanet eden birşeyi yaşatmam." demiş.

BİR KAHVEMİ İÇİN

Yarası olan gocundu mu bilemiyoruz ama, Türk-İş Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir hükümeti savunmaya devam etti:

"— Uluslararası Para Fonu Türk hükümetine direktif veriyormuş, şunu şöyle yapın diyormuş. Bunlar olamaz. Soylu Türkiye Cumhuriyetinin hükümetleri böyle birşey yapamaz."

Kaya Özdemir, seminerin sonunda, kendisine yöneltilen faşist tırmanış, sermayenin emperyalizmin istekleri doğrultusundaki genel ücret politikası önerisi, zamlar karşısında yapılması gereken şeyler hakkındaki sorulara, "Sayın izleyicilerin kıymetli vakitlerinden daha fazla almamak" için yanıt vermemeyi yeğledi. Ancak bu soruiara, bir kahvesini içmek için kendisini ziyarete gelirlerse yanıt verebileceğini söylemeyi unutmadı. ●

---

dunu canlı tutmak. Bugün MC'nin yıkılma yöntemi AP oylarının yerel seçimlerde azalması olarak gösteriliyor. Tamamlayıcı nokta da CHP'nin oylarının artması gerekliliği olarak gösteriliyor. CHP iç hesapları da alevlendirilerek bu hassas denge nedeniyle CHP'den Halkın fazla talepte bulunmaması ortamı koşullanmak isteniyor. Sonuçta yerel seçimler ortamında da geniş kitlelerin umutları CHP hesapları içerisinde hapsedilmek istenilmekte. Böylece bunalıma alternatif bir programın seçim ortamında talep edilmemesi şimdiden kotarılmaya çalışılıyor. Esasen başka yerde plan, program hazırlıyanlar var. TÜSİAD ve benzerleri. 5 Haziran senaryosu değişik bir içerikle yinelenmek isteniyor.

BURJUVANIN İDEOLOJİK KUŞATMASINI BOŞA ÇIKARALIM

Toplumsal mücadelelerde ideolojik mücadele her zaman çok önem taşır. Zaman zaman tayin edici bir rol oynıyabilir. Büyük yapısal bunalım dönemlerinde bunalımın çözümü, sistem içerisinde olanaksız olursa, ideolojik saldırı burjuvazinin son dayanaklarından birisini oluşturur. Böyle durumlarda politik eylemde propaganda temel ağırlık kazanır. Günümüz Türkiye'sinde böyle bir durum gözlemlenebilir. Her araçtan yararlanarak çok renkli ve çeşitli olarak yaratılan bu durum karşısında tüm demokratik güçlerinde çok uyanık olmaları gerekmekte. Önümüzde yerel seçimler var. Bunalımın kitleler gözünde açıklığa kavuşturulması için yaratılan sis perdesinin aşılması gerekiyor. Bu mücadelede kendilerine en büyük görev düşenler, başta mesleki örgütler olmak üzere, tüm demokratik kitle örgütleri. Bu örgütlerin görevlerini yerine getirebilmesinin koşullarından bir tanesi de yerel seçim ortamında İşçi Sınıfının politik hareketine kulak vermeleri, böylece burjuva propagandasının hazırladığı sis perdesinin dağıtılmasını sağlamalarıdır.

Kitleler ne zamana kadar MC'nin "parçalanmasını" bekleyecek?

SOMUT GÖREVLER Mİ, GEVEZELİK Mİ?

Metin ÇULHAOĞLU

Türkiye'de sol kesimdeki aydınların önemli bir bölümünün kurtulamadığı bir hastalık var: Soyut tartışma merakı. Soyut tartışma merakının en yaygın olduğu konulardan biri de "devrimin aşamaları". Sürekli olarak "devrimin aşamaları" tartışılıyor. 1971 öncesinin yaygın hastalığı, içinde bulunduğumuz döneme de yansıyor: Sosyalizme hangi ara aşamalardan sonra ulaşılacak? Her iki aşama arasında ne kadarlık bir süre yer alacak? Ara aşama "ileri demokratik düzen" mi olacak, yoksa "demokratik halk iktidarı" mı? Demokratik halk iktidarı ile ileri demokratik düzen aynı şeyler mi? Değilse, arada ne gibi farklar var?

Soyut tartışma merakının "devrim stratejisi"ne ilişkin somut örnekleri bunlar. Bu türden tartışmalar için harcanan zaman hareketin çok daha temel, çok daha güncel sorunları için harcansaydı, en azından daha verimli olurdu. En azından önümüzdeki somut ve güncel sorunlara daha yaratıcı, daha gerçekçi bir biçimde yaklaşabilme olanağı doğardı.

Ne yazık ki soyut tartışma merakından bütünü ile sıyrılmak çok zor. Çünkü bu merakın da temelleri var. Merak, bu temellerden kaynaklanıyor.

SOSYALİZMİN TEMEL KAVRAMLARI VE BİLİNÇSİZLİK

Önce, öznel sayılabilecek bazı nedenler. Bilinçsizlik bunların başında geliyor. Bilinçsizlik en başta sosyalizmin temel kavramlarının bir türlü gerçek içerikleri ile anlaşılıp ele alınamayışları ile ilgili. Kasıtlı çarpıtmalar da buna ekleniyor.

Sonuçta, üzerinde yıllardır durulan, yıllarca önce açığa çıkarılan kavramlar ve ilkeler bile, kimi "sosyalist"lerin elinde oyuncak oluyor. "Marksizmin karikatürü" günümüzde böyle çiziliyor. Konuyla olan iilşkisi açısından iki örnek yeterli. Her ikisi de "devrim aşamaları" konusunda uzmanlık iddiasında olanlardan.

Birincisi, burjuva demokratik devrim ve burjuva demokrasisi ile ilgili. Herkesin bilmesi gerek: En "demokratik" burjuva devrimi bile, demokrasiyi geliştirme ve hayata geçirmede eksik, güdük akldı. En "demokratik" burjuva cumhuriyetinde bile, özellikle kapitalizmin tekelci aşamasından sonra, baskı, rüşvet, yolsuzluk sistemin ayrılmaz özellikleri haline geldi. Bunların bilinmesi gerekiyor. Ama bilmeyenler var. Birinci örnek:

"Devlet yönetimindeki, birçok kurumdaki keyfi tutumdan, karakolda dayak atmaya, yasa tanımazlıktan rüşvete, vurgunculuğa kadar baskı ve sömürüyü yoğunlaştıran çok çeşitli olgular genel olarak hep bu ülkede demokratik devrimin tamamlanamamış olmasının bir sonucudur." (UDC'nin D'si Üzerine, Politika, 24 Temmuz 1977)

Buna göre, kapitalist dünyada burjuva demokratik devriminin "tamamlandığı" bir tek ülke gösterilemez. Demokrasi, burjuva demokrasisi gibi kavramları gerçek içeriğinden tümüyle soyutlayan, karikatür haline getiren bir yaklaşım.

Belki de tek başına üzerinde durmaya da değmez. Ama aynı mantığın başka sonuçları da var. Aynı mantık başka kavramların da gerçek içeriklerinden soyutlanıp güdükleştirilmelerine varıyor. Bakın, büyük tekelci işletmelerin devletleştirildiği, tekelci büyük sermayeye karşı geniş ekonomik ve politik önlemlerin alındığı ve burjuva demokrasisinin aşıldığı "ileri demokrasi" bunlar tarafından nasıl tanımlanıyor:

"Türkiye İşçi Sınıfı Partisi'nin legal mücadele olanaklarına sahip olacağı; barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm mücadelesi yürütenlerin özgürce çalışabileceği ileri demokrasi için verilen her mücadele..." (Türkiye Sosyalist Hareketinde Ayrışma, Ürün, Sayı: 22 Nisan 1976)

"İleri demokrasi" de buna indirgeniyor. Ayrıca "ileri demokrasi"den niçin bir CHP iktidarının anlaşıldığı da ortaya çıkıyor.

ŞEMATİZM MERAKI

Örnekler bunlar. Bilinçsizlik örnekleri oldukları su götürmez. Ancak yine de, bütün bu bilinçsizlik örneklerinin, güncel somut görevleri unutmaya çoktan hazır olan bir bölüm aydın arasında büyük bir kavram kargaşası doğurduğu bir gerçek. Laf şehvetini körüklediği su götürmez.

Gevezeliğin aşılması için de köklü bir çözüm var: Güncel somut görevlerin eksiksiz bir biçimde tanımlanması; bu görevlerin hayata geçirilmesine yaratıcı bir biçimde hazırlanılması. Bu, örgütlü sosyalist hareketin görevi. Bu nedenle gevezeliği ve kavram düellosunu aşanlar, örgütlü sosyalist hareketin içinde ya da onun yörüngesinde yer alanlar oluyor.

İkinci bir nedene daha değinmek gerekiyor. Çok daha temel bir neden: Genel olarak Marksizmin, özel olarak da devrim teorisinin özünün kavranamamış olması. Bu eksiklik, Türkiye sosyalist hareketinde öteden beri var. Daha temel bir eksiklik olduğu için, doğurduğu sonuçlar da daha tehlikeli bir nitelik taşıyor. Başlıcası, şematizm merakı. Daha doğrusu, aşırı şematizm merakı. Aşırı meşatizm merakı kendini en çok politik iktidar ve sosyalizme geçiş süreci gibi konularda gösteriyor. Gevezeliğin, "aşama" tartışmalarının temelinde, bu şematizm hastalığı var.

Şematizm hastalığını şematik olarak sergilemekte sakınca yok. Şöyle: İşçi sınıfı, tüm demokratik güçlerle birlikte demokrasi mücadelesi verecek. Bu mücadelenin başarısı "demokratik devrim" ya da "ileri demokrasi" ya da "demokratik halk devrimi" olacak. Bundan sonra işçi sınıfı sosyalizm için, sosyalist iktidar için mücadele etmeye başlayacak. Demokrasi sağlama alındığı için işçi sınıfı daha rahat mücadelesini sürdürecek. Sonunda tek başına iktidarı alacak. Bu da "sosyalist devrim" olacak.

Şematizm, mekanikliği beraberinde getirir. Mekaniklik ise, sorunların dinamik bir biçimde ele alınmasını engeller. Yukarıdaki basitleştirilmiş şemanın mutlak bir kural olarak ele alınması kısa dönemde "devrim aşamaları" gevezeliğini doğurur. Devrim koşullarında ise devrim kaçaklığını. 1917 Ekim'inde sosyalistlerin Rusya'da iktidarı almasına karşı çıkanlar, devrim ve iktidar sorununu dinamik bir açıdan göremeyenler. Başka bir deyişle, yukarıdaki şemaya mutlak bir kural gibi bağlı kalanlar. Böylelerinin, sosyalist devrimi SSCB'de 1938'lerde, Bulgaristan'da ise ancak 1948'de "başlattıkları" biliniyor.

Şematizm hastalığının kısa dönemdeki sonucu gevezelik. Uzun dönemdeki sonucu ise devrim kaçkınlığı. Ama yine de üzerinde durulması gereken bir hastalık. Çünkü daha ciddi temelleri var. Bilimsel sosyalist öğretinin özünün kavranamaması ile ilgili yanları var.

BİLİMSEL SOSYALİST ÖĞRETİDE TEMEL BİR NOKTA

Önce bilinen bir gerçe: Bugün, sosyalist sistemin dışında kalan tüm ülkelerde, mümkün olan en geniş ittifaklar yelpazesi içinde demokrasi mücadelesi veriliyor. Demokratik kazanımlar için, burjuva demokrasisinin genişletilmesi ya da aşılması için mücadele veriliyor.

Bilinen ya da bilinmesi gereken bu gerçek üzerinde daha ayrıntılı ve dikkatli olarak durmak gerekiyor. Şundan: İşçi sınıfının, geniş müttefikler yelpazesi içinde demokratik kazanımlar için, demokrasinin genişletilmesi için, giderek burjuva demokrasisinin aşılması için verdiği mücadele, *kendi başına, her zaman ve zorunlu olarak* sosyalist iktidardan önce bir ara iktidar aşamasının kaçınılmaz olduğu sonucunu doğurmaz.

Bir başka deyişle şöyle: İşçi sınıfının belirli bir zaman kesitinde, geniş müttefiklerle birlikte ve güncel talepler için mücadele vermesi, gelecekteki bir iktidarın niteliğini *kendi başına ve doğrudan doğruya* belirlemez. Koşullara göre bir *ara aşama* zorunlu olabilir. Ancak başka koşullar, işçi sınıfı hareketinin gücü ve etkinliği, en geniş ittifaklarla birlikte ele geçirilen bir iktidarı bile sosyalist iktidar yapabilir. Bunu belirleyen unsur açık: İktidar eşiğindeki nesnel ve öznel koşullar. Yoksa, önceden çizilen şemalar değil.

Verilebilecek somut örneklerden biri, Bulgaristan deneyimine ilişkin. Boris Grachev, "Sosyalizme Geçişin Evrensel ve Özel Yanları" adlı incelemesinde Doğu Avrupa ülkelerinin sosyalizme geçiş sürecinde önce anti-faşist, anti-feodal bir demokrasi aşamasının geçirildiğini (1944-1948) sosyalist iktidarın ise gerçek anlamıyla bundan sonra gündeme geldiğini belirtirken şu eklemeyi yapmayı da unutmuyor:

"Bulgaristan ve Yugoslavya'da, bu ülkelerin komünist partilerinin değerlendirmelerine göre, devrim daha başından sosyalist bir nitelik taşıyordu ve aynı zamanda anti-faşist, demokratik görevleri de yerine getiriyordu." (B. Grachev, Sosyalizme Geçişin Evrensel ve Özel Yanları, Socialism Theory and Practice, Eylül 1977)

Somut koşullar, partinin etkinliği, henüz çözümlenememiş demokratik görevlere rağmen, 1917 Ekim Devrimi'ni sosyalist bir devrim yaptı. Yine somut koşullar, Bulgaristan partisinin müttefikleri üzerinde anti-faşist mücadele döneminde sağladığı etkinlik, Bul-

Devrim hiçbir yerde gevezelikle olmadı

BİLİNÇSİZLİK VE ŞEMATİZM GÜNÜMÜZ TÜRKİYE'SİNDE DEVRİM ADINA YAPILAN BİRÇOK GEVEZELİĞİN NEDENİNİ OLUŞTURUYOR. GEVEZELİĞİN AŞILMASI İÇİN KÖKLÜ BİR ÇÖZÜM VAR: GÜNCEL, SOMUT GÖREVLERİN EKSİKSİZ BİR BİÇİMDE TANIMLANMASI, BU GÖREVLERİN YERİNE GETİRİLMESİNE YARATICI BİR BİÇİMDE YAKLAŞILABİLMESİ. TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİNİN TEMEL SORUNUNUN NEREDE YATTIĞINI KAVRAMAK GEREK ÖNCE. SONRA DA BU SORUNU ÇÖZMEYE ÇALIŞMAK. KISIR TARTIŞMALARIN VE GEVEZELİĞİN AŞILMASI İÇİN ZORUNLU OLAN BU.

Sosyalist örgüt, kitle birikimini massedecek güce ulaşmalıdır

garistan'da 1944'de iktidarın sosyalist bir nitelik kazanmasını sağladı. Şemalar, Rus ve Bulgar devrimlerini açıklayamadı.

DEMOKRASİ MÜCADELESİ VE SOSYALİZM

Bilimsel sosyalist öğretinin, özellikle iktidar ve devrim öğretisinin özünün kavranamaması, çoğu kez şematizme yol açar. Olguları, beklentileri mekanikleştirme eğilimi artar. Mekanikleştirmenin ve şematizmin en yaygın biçimde görüldüğü konular arasında, demokratik görevler ile sosyalist perspektif arasındaki ilişki de var.

Lenin'in çok tekrarlanan bir görüşü var. Lenin "demokratik devrimle sosyalist devrim arasında bir Çin seddi olmadığını" vurguladı. Bu yargının tekrarlandığı ölçüde kavrandığını söylemek çok güç. Çünkü mekaniklik, demokratik kazanımların legal mücadele olanaklarına, demokratik devrimin de bu olanakları sağlayan bir iktidar değişikliğine indirgendiği günümüzün Türkiye'sinde de görülüyor. Önce bu şematizmin aşılması gerekiyor.

Şematizmin aşılması için, özün kavranması zorunlu. Hareket noktası, "demokratik devrimle sosyalist devrim arasında bir çin seddinin olmayışı" Bu, 1900'lerin başında ulaşılan bir yargı. Günümüzde çok daha büyük bir geçerliliği var. Günümüzde, demokratik devrimle sosyalist devrim arasında bir "tahtaperde"nin bulunmadığını söylemek de mümkün.

Dikkat edilecek ikinci nokta ise şu: Demokratik devrimle sosyalist devrimin giderek çakışması, bir başka sonucu da beraberinde getiriyor: Demokratik görevlerle sosyalist görevlerin çakışması. Bunun daha açık ifadesi şöyle: Özellikle günümüzün tekelci kapitalizm koşullarında demokrasi mücadelesinde atılan adımlar, demokratik kazanımlar, kaçınılmaz bir biçimde sosyalizme doğru bir adım niteliği kazanıyor. Demokratik kazanımlar, hayata geçirildiklerinde, kitlelerde sosyalizmin zorunluluğunu kaçınılmaz bir biçimde bilince çıkarıyor.

Somut örneklere geçmeden önce söylenecek olan şu: Demokratik görevlerin yerine getirilmesi ve bu şekilde sosyalizme giden yolun temizlenmesi, dönemin ve ülkenin koşullarına göre sosyalist ya da demokratik bir iktidar tarafından sağlanabilir. Demokratik görevlerle sosyalist görevlerin giderek daha çok çakışması,sosyalist iktidarla demokratik bir iktidarın da işlevleri açısından çakışması sonucunu doğurur. "Aşamalar"a böyle dinamik bir açıdan yaklaşmak gerekiyor. Bu çakışma unutularak daha bugünden "aşama teorileri" üzerinde dil ve kalem döktürmek, gevezelikten öteye geçmez. En azından Türkiye için böyle.

BİR ÖRNEK: İŞÇİLERİN YÖNETİME KATILMASI

Marks'ın klasik bir önermesi var. Özetle şöyle: Kitlelerin demokratik mücadelesinin başlıca sonucu, bu kitlelerin mücadeleden somut olarak ne kazandıkları değil. Daha önemli olan, kitlelerin hayati sorunlarının burjuva demokrasisi içinde çözülebileceğine olan inancın, bu mücadele sonucunda yıkılabilmesi.

Marks'tan sonra, gelişmiş kapitalist ülkelerden güncel bir örnek: İşçilerin işyerinde yönetime katılmaları talebi. Günümüzün "demokratik" taleplerinden biri. Ama hiç kuşkusuz 19. yüzyılın demokratik taleplerine kıyasla önemli bir nitelik farkı taşıyor: Sosyalist perspektifle, sosyalizmle içiçe geçiyor. Bu talebin tutarlı ve eksiksiz bir biçimde hayata geçirilmesi, korunması, köklü toplumsal değişikliklerin zorunluluğu açısından başlıbaşına somut bir gösterge oluyor. Ücretlilerin en geri kesimlerinde bile sosyalizm perspektifini bilince çıkarıyor. Demokratik taleplerle sosyalizm perspektifinin çakışması açısından verilebilecek güncel örneklerden biri, bu.

ANTİ TEKELCİ DEMOKRASİ VE SOSYALİZM

Ara Aşama şematizmine, "aşama"ların fetişleştirilmesine karşı günümüzün gerçeklerini tekrarlamakta yarar var. Önce, günümüzde sosyalist görevlerle demokratik görevlerin çakışmasını vurgulayan bir değerlendirme:

"Geçtiğimiz 70 yılın deneyimi, demokratik hedeflerle sosyalist hedeflerin giderek birbirine yaklaştığı yolunda Lenin'in ulaştığı yargıyı doğrulamıştır. Bu yargı, geçici bir toplum biçimini ve devlet iktidarını öngören günümüzdeki anti-tekelci demokrasi kavramının da temelidir." (Georges Cogniot, Birinci Rus Devrimi'nin Dersleri, World Marksist Review, Temmuz 1975)

Cogniot'un ülkesi olan Fransa'da bir "ara" aşama var. Ancak bu "ara" aşamanın özelliklerine de dikkat etmek gerekiyor. Birincisi şu: "İleri demokrasi" hedefi, devrim aşamaları konusunda kurulan şemaların değil, somut politik koşulların sonucunda ortaya çıkıyor. "Ara" aşama, daha hugünden politik bir güncellik taşıyor. Şemaların değil, komünistlerle diğer sol partiler arasında kurulan somut politik birliğin sonucunda ortaya çıkıyor. Bu iktidarın ayrıntılarına, "sol birlik" somut bir iktidar alternatifi haline geldikten sonra iniliyor. Kısacası, politik olgular, "ara aşamayı" somut bir içeriğe kavuşturuyor. Dolayısıyla Fransa'da bu konuda gevezelik edilmiyor. Verimli bir biçimde tartışılıyor.

İkinci nokta daha da önemli. Cogniot'un da değindiği gibi, "ileri demokrasinin" temelinde, *demokratik hedeflerle sosyalist hedeflerin birbirine yaklaşması* var. Bu açıdan klasik "milli demokratik devrim" ya da burjuva devrimlerinden farklı olarak, "ileri demokrasi", burjuvazinin ve proletaryanın serbestçe gelişeceği, ancak bu gelişmenin sonucunda sosyalist alternatifin ortaya çıkacağı bir süreç değil. Tersine, "ileri demokratik düzen", kaçınılmaz bir biçimde sosyalizme dönüşecek demokratik ve ekonomik önlemlerin alındığı bir süreç.

Açıklık için bir başka alıntı daha gerekli:

"Günümüzün koşullarında devrim, tutarlı bir biçimde yürütüldüğü takdirde, sınıf mücadelesinin mantığı gereği belirli birnoktaya gelir. Bu noktada, politik kazanımların korunması için bir ön koşul olarak ekonomik değişiklikler kendilerini gösterirler. İktidarın işçi sınıfı ve ilerici güçler tarafından ele geçirilmesi, politik rejim ile gericiliğin temel dayanağı olan büyük burjuvazi arasında nesnel bir çelişki yaratır. Deneyler bu olgunun hem sosyalist, hem de anti-tekelci demokratik devrimler için geçerli olduğunu gösteriyor." (K. Zarodov, Leninizm ve Devrimin Zaferinin Pekiştirilmesi, World Marxist Review, Nisan 1975)

BAZI SONUÇLAR

Karanlıkta kalabilecek bazı noktaların bu alıntı ile birlikte ortaya çıkmış olması gerekir. Önemli sonuçlardan biri şu: Özellikle günümüzün koşullarında, anti-tekelci demokratik bir iktidarın görevleri ile sosyalist bir iktidarın görevleri arasında, *iktidardan sonraki ilk adımlar açısından*, bir tahta perde bile yok. Bunlar çok büyük ölçüde çakışıyor. Her iki iktidar da aşağı yukarı aynı görevlerle karşı karşıya.

Bundan çıkarılabilecek bir diğer önemli sonuç ise şu: Gelecekteki bir iktidarın niteliğini belirleyen olgu, artık, demokratik görevlerin hangi ölçüde tamamlandığı değil. Hem sosyalist, hem de demokratik iktidar çeşitli düzeylerde demokratik görevleri yerine getirmek zorunda. İktidarın niteliğini belirleyen, daha çok *öznel koşullar*. Daha açığı: İşçi sınıfı hareketinin gücü, toplumun en geniş kesimlerini etkileyebilme yeteneği ve ittifaklar konusunu tutarlı bir biçimde ele alabilmesi. Fransa'nın bugünkü somut koşullarında politik veriler ve işçi sınıfı hareketinin öznel konumu, somut politik hedef olarak "ileri demokratik düzen"i ortaya çıkarıyor.

Son önemli sonuç, "devrim aşaması" uzmanları ile ilgili. Onlara, TİP Genel Başkanı Boran'ın sözleriyle bir hatırlatma yapmak gerekiyor:Türkiye sosyalist hareketinin en temel sorunu, kitlelerdeki nesnel birikim ile bu birikimi örgütleyecek hareketin öznel gücü arasındaki boşluk. Somut görev, bu boşluğun giderek doldurulması. Güncel görev, bu boşluğun giderek kapatılması. "Önümüzdeki iktidar adımının ne olacağını" bu konuda yapılan gevezelikler belirlemeyecek. Güncel, somut görevin yerine getirilmesi belirleyecek.

Ciddiyetin boyutları

BİR ÖRNEK

GEÇENLERDE TÜSİAD BİR RAPOR YAYINLADI. RAPORUN "İLERİCİ" KESİMLER TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ DEĞİŞİK OLDU. BASINDA, TÜSİAD RAPORUNU YERLİ YERİNE OTURTANLARIN YANISIRA, EN BÜYÜK SERMAYEDARLARIN RAPORUNU MC'YE KARŞI NEREDEYSE ALKIŞLAYANLAR OLDU. DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN KİMİNLE VE KİME KARŞI MÜCADELE ETTİKLERİNİ BİLMELERİ GEREKİYOR. BU ANLAMDA CİDDİYET VE SORUMLULUĞA DUYULAN GEREKSİNİM HER ZAMANKİNDEN BÜYÜK.

Mehmet KöK

Ülkemizde demokrasi safında yer alan birçok kişi ve örgüt, farkına varanların ötedenberi üzerine basarak belirttiği büyük bir eksikliği bayret edilecek bir inatla sürdürüyor: Ciddiyetsizlik.

Üzerlerine sorumluluk düşen ya da kendisini demokrasi safında sorumlu sayan her dürüst kişi ve örgütü ciddiyet kavramının boyutları üzerinde düşünmeyeve tartışmaya yöneltmek gerekiyor.

Ülkemizde demokrasi saflarında çok kötü bir alışkanlık yerleşmiştir: Düşünmeden davranmak. Ciddiyetsizliğin kökeni düşünmeden davranmaktır. Düşünmeden davranmak her olayda kendini belli ediyor.

Söylenen söz nereye varacak? Yazılan yazı ne anlatıyor? Yapılan eylemin sonu ne olacak? Söylenen sözün, yazılan yazının, yapılan eylemin sonu ne olacak? Söylenen sözün, yazılan yazının, yapılan eylemin, sözü söyleyene, yazıyı yazana, eylemi yapanlara yüklediği görevler nelerdir? Sözler, yazılar, eylemler kimlere yöneliktir? Bütün bu işlerin yönelik olduğu kimselerin nicel ve nitel durumları nedir? Sözün, yazının, eylemin gereğine zaman uygun mudur? Söylenen söz, yazılan yazı, yapılan eylem dün, bugün ve yarın hep aynı anlamı taşır, istediğimiz sonucu verir mi? Neredeyiz?

KİMİNLE NEYE KARŞI?

İlk okuyuşta herkese basit gelebilecek bu soruları üzerinde düşünerek ve dürüstçe yanıtlayabilirsek, demokrasi saflarında giderilmesi gereken ciddiyetsizliğin boyutları kavranabilir. Demokrasinin üzerine titreyen kişi ve örgütlerin kendi yaptıkları ve yapmak istedikleri her somut anti-faşist çalışma ile ilgili olarak biraz durup kendilerine bu soruları sorması ve dürüstçe bir değerlendirme yapmaları için çok zaman kalmayabilir. Özellikle günümüzde yanıtlanması gereken bir soru daha var: Başkalarının neler yaptığını izliyor muyuz? Karşı çıkıp mücadele ettiklerimiz ya da faşizme beraberce karşı koymak istediklerimiz neler söylüyor, yazıyor,yapıyor.

Konuyu 21 Ekim Cuma günü gazetelerde yer alan bir habere bakarak örnekleyelim. Hatırlanacağı üzere haber, Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği TÜSİAD'ın 1978 yılı için bir "ara program" bazırladığı idi. TÜSİAD'ın Türkiye'nin ekonomik durumunu ele alışı değişik açılardan yorumlandı. Gazetelerin haber başlıkları bir noktada birleşiyordu: TÜSİAD hükümeti destekiemiyor. Haber aynı gün Vatan ve Politika gazetelerinde tam zıt anlamda yer aldı. Biri çok büyük bir hata taşıyordu.

Herkesin bildiği gibi, gazetelerin sorumluları, yönetmenleri vardır. Gazeteler bu haberleri değerlendirip önemine göre sayfalara yerleştiren ve kitleleri yönlendiren sorumlu, bilgili kimselerce hazırlanır. Her gazetenin de ilerici ya da gerici bir dünya görüşü vardır. Gazete yönetmenlerinin görevi, destekledikleri görüşlere ters ya da zararlı biçimdeki haber ve yorumları incelemek ona göre yer vermektir.

TÜSİAD'A TAKDİRNAME

Bu konuda ciddiyetle ilgili soru şurada ortaya çıkıyor:

Politika Gazetesi TÜSİAD'ın hükümete yöneltti̇ği eleştirileri "Ekonomimizin hasta olduğu görüşünde herkes birleşiyor." üst başlığı ve "TÜSİAD: 1978'de dışa bağımlılık azaltılmalı" alt başlığı ile veriyordu.

Büyük sermayedarların faşizan bir eğilime gittikçe kaydığı gerçeğini görenler "ara rejim" "ara program", "radikal çözüm" gibi önerilerle birlikte demokrasinin başına neler gelebileceğini de biliyorlardı. Bu onların kahinliğinden ileri gelmiyordu. Ülkemiz bir 12 Mart dönemi geçireli daha yedi yıl olmadı. Oysa ülkemizin tek ilerici işçi konfederasyonu olan DİSK'e ait Politika gazetesi bu haberi veriş biçimi ile, gazeteyi okutmak istediği işçilerine yanlış, tersve zararlı biçimde, haberi sunuyordu. "Ekonomimizin basta olduğu görüşünde herkes birleşiyor." Yani kendisine bağlı olan Maden-İş Sendikası üyesi 5000 işçiyi aynı günlerde lokavtla kapı dışarı etmiş olanların en güçlü örgütü de ekonomimizin hasta olduğu görüşündeydi. Hem de "1978'de dışa bağımlılık azaltılmalı" diyorlardı tekelci sermayedarlara. Kaynak ANKA ajansı, haberi bu biçimde veren gazete ise DİSK'in gazetesiydi. Aynı gün gazetenin başyazarı, İstanbul Sanayi Odası aylık toplantısında hükümete yöneltilen eleştirileri "ilginç" buluyor ve 12 Mart'ı hatırlatıyordu. Sonunda da başyazar ülkenin bunalımlı durumunu ABD'nin, IMF'nin, Ortak Pazar'ın, büyük sermayedarların da beğenmediğini söyleyerek, MC'nin ayaklarının altındaki toprağın sarsıldığını söylüyordu. Yazı, "Bu durumun değişmesi imkansız gibidir. Bu biçimiyle ne kadar sürebileceğini ise birlikte göreceğiz" diye bitiyordu.

DIŞARDAN TEZAHURAT

Aynı yazar seçimlerden önce de büyük sermayenin ancak CHP iktidarında güvence altında olabileceğini defalarca işlemişti. Büyük sermayeyi "ikna" edemedi. Şimdi ise "hükümet dayanmaz, bu böyle fazla sürmez, ama 12 Mart'ı da unutmadık" kuşkusuyla gidişi izliyor. Eğer çok kuşku duyarsa belki AP-CHP koalisyonuna razı olacak. Belki de AP' ileri CHP'ye yaklaştırmak için 12 Mart' la gözdağı veriyor.

Konuşulanları inkar belki mümkün olur ama gazeteler arşivlerde uzun zaman saklanıyor. Ciddiyetsizliğin bir boyutu da gazete arşivlerinin olduğunu unutmak. Hergün Politika gazetesini karıştıranlar ciddiyetsizliğin daha geniş boyutlara sahip olduğunu kolayca görebiliyorlar. Her olayı gerçeklere değil, kendi arzularına doğru nalıncı keseri gibi yontmayı propaganda, ajitasyon saymayı alışkanlık haline getirmiş kimselerce yazılmış. Yazılar okunur okunmaz ufuklarının ne kadar dar ve bu yazının açmaya çalıştığı boyutlarıyla ciddiyetten ne kadar yoksun olduğu derhal anlaşılıyor. Hayal görenler, varsayımdan kalkanlar, herşeyin en keskin lafını ederek kendi kişisel öfkesini gidermekten başka hiç bir kimseye yararlı olamayanlar ve günün koşullarının gerektirdiği eylem birliğinin sağlanması için hiç bir ciddi düşünce ve davranış taşımayanlar, tezahürat yapanlar artık kendilerine gelmelidir.

VATAN

halk için halkın sesi

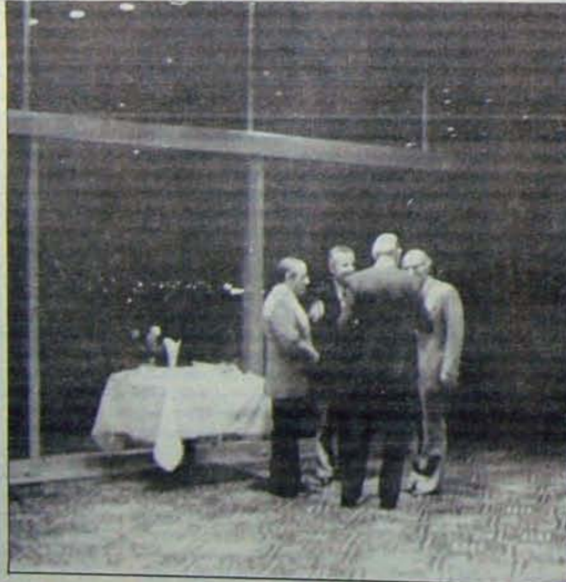
TÜSİAD "ARA PROGRAM" HAZIRLANMASINI İSTEDİ

● Ekonomiyi "çarpık" olarak niteleyen ve hükümetleri ekonomiyi çarpıtmakla suçlayan sanayicilere göre kalkınma hızı düşecek

● İşadamları vergilerin artırılmasını, 2. Köprünün ertelenmesini, salça ve uçak fabrikalarından vazgeçilmesini, tüketimin kısılmasını istiyor

İşverenler "ara rejim" istiyor

Habercilikte, sorumluluk en büyük unsurdur

Büyük sermayenin planlarına kim örgü düzüyor?

GERÇEK NEREDE?

Vatan gazetesinde aynı gün yen alan yazısında Y. Küçük şu tespiti yapıyordu: "Düzen veri ve değişmez kabul edildiği sürece, Türkiye sermayesinin 'Ekonomik istikrar tedbirleri' ile IMF heyetinin istekleri en geçerlisi. Burada bütünleşme ve tutarlılık yüzde yüz. Şu anlamda: Eğer Ortak Pazar'dan, Nato'dan, Cento' dan çıkılmayacaksa, eğer toprak reformu yapılmayacaksa, eğer dış ticaret devletleştirilmeyecekse, eğer işçi ve emekçinin vergisi azaltılıp sermaye ve büyük toprak sahiplerinin vergileri artırılmayacaksa, eğer temel sanayiler, en ileri teknolojileri içeren bir biçimde, büyük üniteler halinde ve birbirini tamamlayan kamu yatırımları şeklinde kurulmayacaksa, eğer bu ülkede işsizliği kısa bir sürede sona erdirebilmek için kalkınma hızı önemli ölçüde artırılmayacaksa, çok büyük bir devalüasyon ile Anadolu insanının her tarafını yabancı sermayeye açmak, dışardan daha çok borç dilenmek ve bir süre için ekonominin işleyişini yavaşlatmak kaçınılmaz. Sermaye ve IMF için 'tek yol' buradan geçiyor." Daha sonra Y.Küçük ekliyor: "Görünen şu: İç ve dış sermaye için "tek yol faşizm."

Demokrasi saflarında bulunan herkes elini şakağına koyup düşünmelidir. Düşünmeden davranmak ciddiyetsizliğin kökenidir demiştik. Düşünmeden davranmanlar emekçi halkı faşizme karşı örgütleyemez. Böyle iddiası olup kuru laftan başka ürünü olmayanlar büyük sermayeden bağımsız davranamaz. Haykırışları da, çelik adımlarla yürüyen işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza uzaktan yapılan tezahüratlardan ileri gidemez.

Faşizmi yenmek için yalnız durumu görmek değil, değiştirmek gerekiyor. Durumu değiştirecek olanlar sosyalistlerdir. Sosyalistlere, faşizme karşı olanları örgütlü birleşik güç haline getirme ve bu yolda yılmadan usanmadan çalışma görevi düşüyor. Hayatın her alanında olduğu gibi ve her alanından daha fazla politik ve ideolojik mücadele ciddiyet ister. Hem de bu yazıda anlatılmaya çalışılan bütün boyutlarıyla bir ciddiyet.

Politika ve Vatan gazetesinde yer alan bir durum değerlendirmesinin karşılaştırılması, bu konunun sadece ufak bir örneğidir.

EGO İŞÇİLERİ OYUNA GELMEYECEK

İşçi sınıfı ekonomik-demokratik mücadelesini sendikalarda veriyor. Genel hizmetler işkolunda ise, bu mücadelenin, işkolundaki tek ilerici sendika olan Genel-İş'te, Genel-İş'le birlikte sürdürülmesi gerekiyor.

EGO Ankara'da bu işkoluna giren belli başlı işyerlerinden biri. Bu işyerinde işçiler, uzunca bir süredir, sarı sendikanın sökülüp atılması, işçilerin Genel-İş'te örgütlenmesi mücadelesini yürütüyorlar. İşyerinde çalışan toplam iki bin işçiden 1.300'ü Genel-İş çatısı altında toplanmış durumda. Ancak bu işçilerin tümünün sınıf bilincine sahip işçiler olduğunu söylemek mümkün değil. Bunların bir bölümü, işkolu toplu sözleşmesinin getirdiği haklardan yararlanmak için Genel-İş'e üye oldular.

Ne var ki, sözleşmenin yapılmasından bu yana iki ay geçmiş olmasına rağmen işçilerin tümü sözleşmenin sağladığı haklardan henüz yararlanamadılar. Sözleşmenin getirdiği haklardan yararlanamayanların başında, mücadeleyi bugünkü boyutlarına ulaştıranlar geliyor. Bu durum, diğer işçiler arasında ters yorumlara yol açıyor. Ortalıkta "Mücadeleyi yürüten işçiler bile kazanılan haklardan yararlanamadılar, bizlerin Genel-İş'e geçmesi durumda hiç bir değişiklik yaratmaz" türünden sözler dolaşıyor.

Bunların yanısıra, işyerindeki sarı sendika, üyelerine aydı 500 TL. vermeye başladı. Sarı sendikanın adam çekmek için uyguladığı bu yöntem, Genel-İş'e yeni geçen fakat sözü edilen haklardan henüz yararlanamayan bir bölüm işçi üzerinde etkili oluyor.

Genel-İş Yöneticileri Ne Yapıyor?

İşçi sınıfının birliğini sağlamak için mücadele etmesi gereken Genel-İş yöneticileri ise olup bitenlere seyirci kalıyor. Öyle görünüyor ki, Genel-İş yöneticilerinin amacı, işçi sınıfının birliğini sağlamaktan çok, işçilerin düzenli aidat getirmeleri ve üst düzeyde oynanan oyunlara ses çıkarmamaları. Genel-İş yönetimi bunun örneklerini veriyor.

İşkolunda toplu sözleşme imzalandıktan sonra hukuken doğan temsilcilik hakkı, "tabanın söz ve karar sahibi olma ilkesi" hiçe sayılarak atama suretiyle kullanıldı. Genel kurul için seçilmesi gereken delegeler seçilmedi. Görünüyor ki, sendika yönetimi, genel kurula işyeri örgütlenmesi sırasında atadığı delegeler ile gitmek niyetindedir. Bu delegelerin seçimi ise o günkü BİF (Belediye İşçileri Federasyonu) yönetimine muhalefet eden herkesi kapsıyordu. Bunlar arasında herşeye rağmen şu anda bâlâ BİF'te bulunanlar bile var.

Genel-İş sendikasının işçi sınıfının birliğine, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerine aykırı bu tür tutumları sonuçta iş yerindeki gerici sendikaya, ilerici sendikanın işyerinden sökülüp atılmasına yönelik oyunlara yaramaktadır.

Oyalama Taktiği

Sendika yönetiminin işçilere düşman tavrı, ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist işçilerin tepkilerine neden oldu. Bir avuç çıkarcının keyfi yönetimine karşı birlik olan işçiler bu yönetimi başlarından atma gereğinin bilincine vardılar. Bu amaçla, işyerindeki temsilciliklerin seçimle saptanması için genel merkeze yeterli imza götürüldü. Delegelerin yeniden seçilmesi ve genel kurula erken bir tarihte gidilmesi istendi.

Genel merkez ise işçileri oyalamaya çalıştı. Genel kurulun eski delegelerle toplanacağını, genel kurulun Ekim ayının son haftasında yapılmaması halinde de temsilcilik seçimlerinin yapılacağını belirtti. Bunu şube yönetiminin istifası izledi.

Şube yönetiminin istifasından sonra atanması gereken müteşebbis kurulun başında yine eski başkan vardı. Bu da gösteriyordu ki, sendika yönetiminde bulunanların yaptıkları oyunlara göz yumulacaktı, tasfiye çarkları yine işleyecekti ve nihayet genel kurul işyeri toplu sözleşmesinden sonra yapılacaktı.

Nelerin olup bittiğini ayrıntıları ile öğrenmek isteyen işçiler genel sekreterle görüştüler. Bir sonuca ulaşılabilmesi için en geniş işçi kesiminin de katıldığı bir toplantı yapılmasını önerdiler. Bu öneri de sendika yönetimi tarafından geçiştirildi.

Çıkarcılar Yönetimden Uzaklaştırılacak

Bütün bu olup bitenler karşısında işçiler bir noktada birleştiler: İşçilerin aleyhinde sürekli dolap çeviren şube yönetimi işbaşından uzaklaştırılacaktı. Bunun için tüm olanaklar zorlanacaktı.

Gerek işbaşındaki çıkarcı yönetimi uzaklaştırabilmek, gerekse işçi sınıfının birliğini DİSK ilkeleri etrafında sağlayabilmek EGO'daki tüm işçilerin bu ortak hedefler etrafında birleşebilmelerine bağlı. EGO işyerindeki tüm işçileri Genel-İş çatısı altında toplamak, EGO'daki bilinçli işçilerin temel görevleri arasında. Bunun sağlanması için de sarı sendikacılığa karşı olduğu kadar çıkarcı yönetimlere karşı da mücadele verilmesi gerekiyor.

Mehmet Kılınç'ın avukatı işveren avukatlığı yapıyor

Kimya-İş Sendikası ile Mehmet Kılınç'ın Petkim-İş Sendikasının, Kimya-İş'i tasfiye amacıyla birleştirilmesinden sonra "kadro fazlalığı" gerekçesi ile Kimya-İş Sendikası hukuk müşavirlerinin iş akitleri feshedilmişti. İş akitleri feshedilen müşavirlerin yerine, Mehmet Kılınç ve ekibi Avukat Yılmaz Engin'i kadrosuna almıştı.

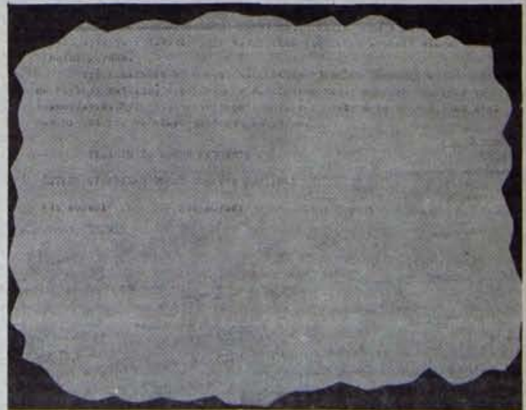
Avukat Yılmaz Engin'in nitelikleri daha sonra ortaya çıktı. İzmit Derince'de kurulu Bulut Mukavva işyerinde çalışan işçiler DİSK'e bağlı Basın-İş Sendikasına üye olup yetki mücadelesine başladıklarında, karşılarında işveren adına, Mehmet Kılınç'ın hukuk müşaviri Yılmaz Engin'i buldular. İşveren, Yılmaz Engin'in yardımıyla tezgahladığı bir oyun sonucunda işçilerin iş akitlerini feshetti.

İş akitlerinin feshi üzerine İş Mahkemesinde dava açan işçilerin karşısına işveren vekili olarak yine Mehmet Kılınç'ın sendikasının hukuk müşaviri Yılmaz Engin çıktı. İşçilerin büyük tepkisini çeken bu olaydan sonra, işçiler bir bildiri ile durumu kamuoyuna duyurdular. İşçilerin bildirisi aynen şöyle:

"Bizler Türkiye işçi sınıfının bir parçası olan Bulut Mukavva işçileriyiz. İşçi sınıfımız üzerinde oynanan oyunlardan bir tanesi de işyerimizde oynanmaktadır. Ancak bu oyunlara DİSK içerisinde sınıf ve kitle sendikacılığı yaptığına inandığımız Petkim-İş'in hukukçularından Avukat Yılmaz Engin'in de bu oyunlara katılmasına, daha sonra işveren avukatı olarak karşımıza çıkmasına çok üzüldük ve ibretle gördük ki işçi sınıfımız içerisine böyle hainler de girmiş.

"Örgütsüzlüğümüzün farkına vararak Basın-İş Sendikasında örgütlenme çalışmalarımıza başlayıp büyük bir çoğunlukla Basın-İş'e üye olduğumuzu öğrenen işveren Vural Bulut daha önce imzaladığımız boş kağıtları kullanarak (Yılmaz Engin ve Vural Bulut'un yanında, size ev yaptıracağız diye imzalanan kağıtlar) kanunsuz olarak lokavt uygulamasıyla işimize son verdi.

"İş Mahkemesinde Basın-İş'in Avukatı Yılmaz Dönmez'in yardımıyla açtığımız davada yine karşımızda işveren avukatı olarak Yılmaz Engin'i gördük.

"İşçi sınıfımız ve emekçi halkımızın yükselen devrimci mücadelesine böylesine satılmış kişilerin zarar vereceği bilinci ve inancı içindeyiz. Böyle kişilerin teşhir edilerek Petkim-İş bünyesinden atılmasını istiyor ve olayı protesto ediyoruz."

Teng diye bir tuhaf kişi

Çin'deki "izm"lere bugünlerde yeni bir "izm" daha eklendi. Bu, "Teng Hsiao Pingizm". Kolaylık açısından kısaca Tengizm demek gerek. Şimdi Pekin'de moda olan izm bu: Tengizm. Ve daha da ilginci, dünya sosyalist hareketinde bölücülük yapan her harekete, her "izm"e ayakta alkış tutan dünya burjuvazisi, kısa sürede Tengizmi'de ayakta selamladı.

Teng, bugün "sert merkeziyetçi" bir lider olarak tanınıyor. Ancak bu tanıma ihtiyatlı bir biçimde yaklaşmak gerekiyor. Çünkü gerçekte söz konusu olan herhangi bir düzeyde "merkeziyetçilik" değil, kaba bir pratikçilik. Teng'in kaba pratikçiliğini kavrayabilmek için birkaç örnek yeterli. Örnekler ünlü Teng'in kendi ağzından. Birincisi, "üretim güçleri" konusunda söylediği bir söz. Teng, Marksist öğretinin temel direklerinden biri olan "üretim güçleri" kavramına şöyle yaklaşıyor: "Kedinin beyaz ya da kara olmasının önemi yoktur, önemli olan sıçan tutabilmesidir." Diğer bir örnek ise şöyle: "Bilindiği gibi bizim Çin'deki eşekler çok yavaş gider. Bu pek iyi sayılmaz, çünkü otomobiller daha hızlı gidiyor. Yine de otomobilde ölüm olasılığı var. Eşekte ise ölmezsiniz, mutlaka amacınıza ulaşırsınız."

Teng, Seçuan eyaletinden çok yoksul bir aileden gelme. Boyu oldukça kısa. Küçükken geçirdiği bir hastalık sonucu biraz da kamburu var. Yaşı 73. Çin'deki gelişmesi de hayli ilginç. İki kez "aforoz" edildikten sonra yeniden yükselebilmek herkesin harcı olmasa gerek.

Teng, Chu-En-Lai ve diğer Çin'li liderler ile birlikte Paris'e gidenler arasında. Döndükten kısa bir süre sonra Çin'in ünlü komutanlarından birinin yanında askerlik öğreniyor. Daha sonra Şanghay'da Komünist Partisi'ne üye oluyor. Teng partiye üye olduğunda, Çin devriminin en güç dönemleri geride kalmıştır. Daha sonra Moskova'ya gidiyor. Öğrenim görüyor burada.

Teng yeniden ülkesine döndükten sonra hızla yükseliyor. 1954 yılında partinin genel sekreteri, 1955 yılında da politik büro üyesi oluyor.

Teng'in ilk gözden düşüşü kültür devrimi sıralarına rastlıyor. Teng'in bu dönemde niçin birden gözden düştüğü bugün bile yeterince bilinmiyor. Belki Mao'nun tarım politikasını kabul etmediği için, belki de "kültür devrimi"ni doğru bulmadığı için. Ancak bilinmeyenler bir yana, bilinen bir gerçek var: O da görevini son derece otoriter bir tavırda sürdürdüğü. Mao'nun Teng'den bir kez şöyle yakındığı biliniyor: "Bu adam bana ölmüş gitmiş atalara nasıl davranılırsa öyle davranıyor."

Teng'in ikinci tırmanışı birincisinden de büyük oldu. 1975 yılında pratik olarak Mao'nun yardımcısıdır. CKP politik büro daimi komite üyesidir. Genel Kurmay Başkanıdır. Artık tüm dünyada beklenmektedir: Teng Mao'nun ya da en azından Chu'nun yerini alacaktır.

Ne var ki bugün "dörtlü çete" olarak bilinen grup onu hedef almıştı. Nedenleri pek bilinmiyor ama, hedef Teng'di. Teng'de başta Mao'nun karısı olmak üzere "dörtlü" tarafından izlenen politikadan hiç mi hiç hoşlanmıyordu. Mao'nun karısının savunduğu "kaba eşitlikçilik" canını sıkıyordu. Kitlelerin eğitimi ile ilgili olarak yine aynı grup tarafından uygulanan politikayı kökten yanlış sayıyor, aydınlara karşı takınılan tutuma karşı çıkıyordu.

Chu-En-Lai'nin ölümünden tam bir hafta sonra, Teng eski dostu için, onun adına bir konuşma yaptı. Ama Chu'nun ölümünden tam üç hafta sonra da beklenmeyen gelişmeler oldu. Teng'in yerine Hua Kua-Feng Devlet Konseyi Başkanlığı görevini geçici olarak üzerine aldı. Bundan beş gün sonra ise propaganda mekanizması alabildiğine işliyordu:

Teng Hsiao-Ping

Teng revizyonisttir, kapitalist gelişmeden yanadır, Tsian Hsing'in (Mao'nun karısı) o güzelim opera eserlerine karşı çıkan kişidir. Bu kampanyada, Çin geleneklerine uygun olarak hayvan türlerinin arasında en çirkin ve korkunç olanlarının adları Teng'i tanımlamak için kullanıldı.

Teng ortadan kayboldu. İkinci kez ve tam anlamıyla ortadan çekiliyordu. Daha sonra anlaşıldığına göre Kanton yakınlarında bir yerde sığınmıştı. Kendisinden yana olan bazı subaylar onu gizlemişlerdi.

AKLANMASI NEDEN GECİKTİ?

Bugün biliniyor ki Teng'in "hata"ları unutuldu. Teng, yeniden "affa" uğradı. Teng henüz tam anlamıyla ortaya yokken bile, Teng'in yüceltilmesi kampanyası Pekin kulisleri başta olmak üzere ülkenin çeşitli kesimlerinde sürdürülüyordu. Aklanmak bir yana, Teng neredeyse "azizler" mertebesine yükseltiliyordu. Chu En-Lai bile "dörtlü çete"nin kurbanları arasındaydı. Chu, kendisine halef olarak Teng'i seçmişti.

Bütün bunlara rağmen Chu-En-Lai'ın yerini kimin alacağı gene de çok yönlü bir sorun olarak ortada durmaktaydı. Pekin'deki yüksek duvarların ardındaki köşklerde görünürde durgun bir hava vardı. Hâlâ karar alınamıyordu. Akla ilk gelebilecek olan Hua Kuo Feng'in tüm yetkilerle donatılmış olarak Mao'nun yerini alma isteğinde olmasıydı. Ancak böyle bir durum da yoktu.

Batılı burjuva çevreler tarafından anlaşılamayan da buydu. Devleti kurtaranın "iki kez ölüme mahkum edilmiş" birisi olduğuna, 850 milyonluk bir halka inandırmanın ne denli güç olacağı kavranamıyordu. Üstelik çözülemeyen iki soru daha vardı. Teng yeni yeni yükselmeye başlayan Feng'i ikinci plana itmeyecek miydi? Teng'in Çin'in geleceğinin yalnızca sert bir merkeziyetçilikle sağlanacağına olan inancı üstün gelecek miydi?

22 Temmuz 1977 tarihli resmi bildiri Tengizmin yazgısının çözüme kavuşturulduğunu ilan ediyordu. İşler Chu-En-Lai'ın seçtiği halefinin yararına çözümlenmişti. Teng'in adının açıktan açığa duyurulması fazla birşey değiştirmiyordu. Gerçekte böyle bir çözüm yalnızca Pekin'deki yabancı gözlemciler tarafından değil, Çin'deki kadrolar ve kamuoyu tarafından da bekleniyordu. "Dörtlü çete"nin yargılandığı günlerde başka türlü bir karar alınması mümkün değildi.

Görünürde Çin'de işler çözüme kavuşturulmuştu. Ancak Çin'in izlediği politikanın özünde değişen birşey yoktu.

Hangisinde "demokrasi" var?

Bir ekonomik düzen bu ekonominin yükünü çeken emekçilerin hiç değilse sağlıklarını, yaşlılıkta ve işsiz geçen günlerini garanti altına almak zorundadır. Türkiye'de sosyal güvenliğe sahip olanların oranı ancak % 25 dolaylarında bulunmaktadır. Yani Türkiye'de çalışanların % 15'i gelecekleri için hiç bir garantiye sahip olmadan çalışmaktadırlar. Bu olanağa sahip olanların içinde bulundukları koşullar da açık. Aynı biçimde devlet, çalışanların sağlıklarını korumak, uygun çalışma koşulları hazırlamak zorundadır. Bugün ise Türkiye'de insan sağlığı kâr aracı olarak kullanılmakta, para bulamayan bir kişi insafsızca kaderine terkedilmektedir.

Çalışanların, üretenlerin sosyal güvenlikten yoksun olmaları, insanlık onurunun para hesabıyla bu denli çiğnenmesi üretim ilişkilerinden bağımsız bir olay değildir. Kapitalist üretim biçiminin sonucu, buna bir de ülkemizdeki çarpık yapı eklenince, insana verilen değer bu kadar oluyor.

Çalışan, üreten insanların çalışamayacak duruma geldikleri, yaşlandıkları zaman da yaşamlarını insan onuruna yakışacak biçimde sürdürmeleri hakları. Ancak insanların "hakları" olması, bunlara sahip olmalarını doğrudan sağlamıyor. Bu hakkın, gaspedenlerden alınması gerekli, zorunludur.

Dünyanın üçte birinde insanlar bu haklara sahip. Çünkü işçiler diğer emekçilerle birlikte sosyalizmi kurmuşlar, toplumu kendileri yönetiyorlar. Ulaştıkları kalkınma düzeyi, işçilere emekçilere sağlanan olanaklar diğer insanlara örnek oluyor. Sosyalist sistemin dünya devrimci hareketine katkısı yalnızca sağladığı maddi destek ya da dayanışmayla sınırlı değil. Ulaştıkları kalkınma düzeyi ve buna uyumlu olarak tüm çalışanlara sağlanan olanaklar dünyanın diğer kısmında mücadele veren emekçilere örnek oluyor. İşçiler, emekçiler ne için mücadele verdiklerini somut olarak görüyorlar.

Bu örnekleri, sosyalist sistemin başarılarını, işçilere, emekçilere anlatmak yerine getirilmesi gereken bir görev. Bundan önce belli ölçülerde yapıldı, bundan sonra da yapılması gerek.

Sosyalist sistemin bir parçası da Çekoslovakya. İnsana verilen değer sosyalizmin, sosyalist anlayışın gereği. Türkiye ile karşılaştırdığımızda ulaştıkları düzeyin önemini daha çabuk kavrayabiliyoruz. Türkiye'de sosyal güvenliğe sahip olanların oranı % 25 iken Çekoslovakya'da tüm çalışanlar sosyal güvenlik kapsamında. Devletin resmi rakamlarına göre Türkiye'de işsizlik oranı % 17.3 ve uluslararası kuruluşlar 5-8 milyon işsiz olduğunu tahmin etmektedirler. Çekoslovakya'da bu oran sıfır. Türkiye'de 2000 kişiye bir doktor düşerken, (ki toplumun çok küçük bir kısmı yararlanabilmektedir) Çekoslovakya'da bu sayı 431'dir. Bu karşılaştırmalı örnekler çoğaltılabilir, biz Çekoslovakya'dan birkaç örnek vermekle yetinelim:

Çekoslovakya'da hemen her sağlık hizmeti karşılıksız yapılır ve toplumun her kesiminde aynı derecededir. Yalnızca protez (diş yapımı), çocuk aldırma, estetik ameliyatı (eğer kişilerin yetişmesi ve topluma uyumlarında zorunlu değilse), sarhoşluk koması vb. gibi sağlık hizmetlerinde harcamaların bir kısmının ödenmesi gerekmektedir.

Kişisağlığına verilen önem bu kadarla da kalmaz. Kişilerin sağlıklarını korumaları ve yetişmeleri için her türlü olanak sağlanır. Kadınlara 26 hafta doğum izni ve izin süresince kazançlarının % 90'ı kadar ödeme yapılır. Bu süre ikinci ve sonraki çocuklar için ve yalnız yaşayan kadınlar için 35 haftadır.

Sosyalist toplum aileleri ve kadınları çocuklarına bakma endişesinden, sıkıntılarından kurtarır. Bir çocuk için 90 Kron, iki çocuk için 430 Kron, üç çocuk için 880 Kron, 4 çocuk için 1280 Kron ve bundan sonraki her çocuk için 240 Kron çocuk yardımı, 1948'den 1970'e 10 kat artan çocuk bakıcısı, 4 kat artan ana okulu sayısı bunun göstergesidir. Bugün Çekoslovakya'da 3 ila 6 yaş arası çocukların hepsi ana okuluna gitmektedir.

Bugün Çekoslovakya'da kadın-erkek eşitliği tartışması yoktur. Bu her Çekoslovak vatandaşı için doğal bir olgudur. Kadın-erkek eşitliği, insanların toplumsal hayattaki konumlarının bir sonucudur. Kadınlar çalışan nüfusunun % 47.6'sını oluşturmaktadırlar. Federal Meclisin % 26'sı, Çek Ulusal Meclisinin % 34'ü, Slovak Ulusal Meclisinin % 26'sı kadındır. Sendikalarda çalışanları % 40'ın, gençlik kuruluşlarının % 50'sini kadınlar oluşturmaktadır. Lise ve dengi okullarda bu oran % 50, üniversitelerde % 40'dır.

Çekoslovak toplumunda yalnızca çocuklara ya da kadınlara önem verilmez. Aynı zamanda, Çekoslovak toplumunun bugünkü düzeyine ulaşmasında katkıları olan yaşlı insanlara da hergün yeni olanaklar sağlanmaktadır. Yaşlıların bakım evi sayısı bugün 246'ya kapasitesi 30.000'e ulaşmıştır. Bakım evlerinde sorun yalnızca yatacak ve yemek sorunu olarak ele alınmamıştır. Burada yaşayan her kişinin kültürel ve ve sosyal etkinliklerini artırmak için her türlü çaba harcanmaktadır.

Not: 1 Kron yaklaşık 12 TL.dır.

Politzer, partisi ve vatanı için ölmeye hazırdı

LE GOAS ANLATIYOR (3)

• *Böylece geri dönmeye söz verdiğimiz yere geldik. Biraz da bu militan yaşamın 1950'ler sonrasından söz eder misin?*

○ Fırsat kaçırmıyorsun! Peki, kısaca özetliyeyim. 1950 Yılında ben ufak çapta ticaretle uğraşıyordum. Bir yandan da Universite Nouvelle'de başkanlık görevini yapıyordum. Hâlâ da yapıyorum, ama şimdiki sembolik birşey. "Fransa Bakkallar Sendikası"nda bazı sorunlar varmış. Bu çevrede yeterli militan olmadığından Parti benim bu alanda çalışmamı istedi. Kısa zamanda bu sendikanın genel sekreteri seçildim. Bu esnaf çevresinde benim için yeni olan öğrenilecek çok şey vardı. Bu arada bazı ek beceriler de edindim. Örneğin gazete çıkarmayı, dizgi, baskı işlerini. Bu da ilginç bir çalışma. Zaten Parti bir üyesini yeni bir yerde görevlendirirse, orada öğrenilmesi gereken çok şey vardır. 1950'den 75'e kadar sendikanın başında kaldım. Sonra görevi başka bir yoldaş devraldı. Şimdi yalnızca kayıtlı olduğum hücremde, her parti üyesinin yaptığı işleri yapmakla yetiniyorum.

• *"Felsefenin Başlangıç İlkeleri" kitabının önsözünde yazdıklarınızdan biraz daha ayrıntılı bir şekilde, bu kitabın yazılış öyküsünü anlatabilir misin?*

○ Bak bunun için şimdiye kadar sözünü etmediğim bir başka yoldaştan, Rene Maublanc'dan söz etmeliyim. IV Henri Lisesi'nde felsefe öğretmeniydi. O sıralarda Parti üyesi değildi. Partiye savaş sırasında üye oldu. Cesur, yiğit bir yoldaştı. Vichy rejimi tarafından tutuklanan partili parlamento üyelerinin yargılanmaları sırasında hiç tereddüt etmeden onlar lehine mahkemede tanıklık yapmıştı. İşte ben bu inançlı, uyanık marksist sayesinde Felsefenin Başlangıç İlkeleri'ni yazabildim.

Kitabın önsözünde de belirttiğim gibi Politzer'in yazdıklarımı düzeltecek zamanı yoktu. Yazdıklarımı kendisine verdiğimde okuyup bana, "tamam, okudum, devam edebilirsin, oluyor" demişti. Ama bütün söylediği bu yüreklendirici sözlerdi, o kadar. Israr ettim, "bak hiç olmazsa kabaca düzeltmeni isterim" dedim. "Evet, tamam, ama zamanım yok" vb. cevaplardan başka yanıt alamadım. Birgün, Üniversite'de ilerlemişler için felsefe dersierini veren Maublanc ile metroda sohbet ederken konuyu açtım. "Getir bir bakalım" dedi. Ben de kendisine götürdüm. Politzer'e de durumu anlattım. Baublanc Baba -çok yaşlı olmasına rağmen kendisine böyle derdikbenimle çalışmaya razı dedim. O da, "iyi ya, birlikte halledin, sonra ben de bir bakarım" dedi. Bir hafta sonra Maublanc heyecanla beni buldu. "Dostum mutlak devam etmelisiniz, bunu sizden başkası yapamaz" dedi. Kendisiyle siz diye konuşurduk. Bu olağan değildi. Biliyorsun Yoldaşlar birbirlerine "sen" diye hitap ederler. "Ben böyle yazamazdım, o anlaşılmaz dilimin, kendi öğretim biçiminin mutlaka etkisinde kalırdım, siz hissettiğiniz gibi yazıyorsunuz. Ben böyle bir dil kullanamam, devam, mutlaka devam" dedi. Bu arada hatalarımı düzeltti. Onun kurşun kalemiyle düzeltilmiş ilk metni hâlâ saklarım. Bütün çalışma boyunca bana yardımcı oldu. Çalışma 1939'da bitti. Politzer'e verme olanağını ne yazık ki, bulamadık. Kurşuna dizilmişti, savaştan sonra göremedik onu. Savaştan sonra Maublanc metnin bende olup olmadığını sordu. Savaş sırasında karım bunu saklamayı başarmıştı. Çok sevindi, Politzer'den basılı hiç bir şey yok, getir bir bakalım şuna, anısına mutlak birşeyler yapmalı dedi. Ve böylece metni yeniden hazırladık. O gereken düzeltmeleri yaptı ve kitabı Editions Sociales'e bizzat götürdü. Bugün Fransa'da baskı sayısı yüzbinleri aştı. Böyle birşeyi ortaya koyabilmekten çok mutluyum. Kitaptan yararlandığını söyleyen o kadar çok yoldaşla karşılaştım ki. Sonra, bu çalışma gerçekten Politzer'indir. Çalışma yönteminden söz etmiştim. Belki bir kelime bile yazmadı, ama kitap onun kafasının içindeydi. Ben bunları kaleme geçirdim işte o kadar.. Fazla duyarlı mı oluyorum bilmem ama, eğer Politzer yaşasaydı mutlaka önemli eserler verecekti. Gerçekten büyük bir filozoftu o.

• *Son olarak biraz da Politzer'in kişiliğinden söz edebilir miyiz?*

○ Politzer Macar kökenliydi. Faşist rejim geldiğinden başı derde giren babasıyla 17 yaşındayken Fransa'ya gelmişlerdi. Sanırım Fransızcayı daha Macaristan'da öğrenmişti. Politzer çok iyi yetişmişti. Fransızca ve ana dili yanında, Almanca, İngilizce ve İspanyolcayı çok iyi bilirdi. Fransa'da da parlak bir öğrenim yapmıştı. Daha 22 yaşındayken agregation'u tamamlamıştı. O sıralar daha Marksist değildi. Marks'ı okumaya 24-26 yaşlarında başladı. Eğer söyleyiş yerindeyse, Marksizme teorik bir biçimde geldi. Çünkü Marksizmin ne olduğunu anlamıştı.

22. Kongre'de Parti'nin en eskileri

FKP 22. Kongresi: Politzer'in mucadelesi devam ediyor

Böylece Marksizmin kararlı bir savunucusu, XVIII. yüzyıl deyimiyle "aydınlatıcısı" olmuştu. Gerçek bir filozof ve aynı zamanda iyi bir polemikçiydi. Marksist olur olmaz o dönemin ünlü Fransız burjuva filozofu Bergson'la polemiklere başladı. "Bergsonizm" üzerine sayfalar dolusu yazı yazdı. Hatta bunlar sonradan bir kitapta toplandı sanıyorum. Savaş döneminde de çalışmalarına devam etti. Partinin bu dönemde teorik çalışmalarının durmamasında katkısı olan yoldaşlardan birisi de odur.

Marksist olur olmaz Partiye üye oldu. İşçi Üniversitesinin kuruluşuna katıldı. Antifaşist mücadelede eylemlerde yer aldı. Çok fazla yabancı dil bildiğinden, onun için sınıflar savaşı tarihin motoru olduğundan ekonomik konulara ağırlık verdi. Bildiğim kadarıyla Parti için geniş bir dökümantasyon, bir arşiv hazırlamıştı. Partinin o zamanki merkezi 120 Rue Lafayette'e gittiğimde kendisini Almanca, İngilizce kitap ve dergiler arasında kaybolmuş bir durumda bulurdum. Sanırım bu arşiv çalışmaları nedeniyle hiç boş zamanı yoktu.

Ama yine de Humanite gazedesine ekonomik makaleler yazardı. Psikoloji ile de uğraşırdı. Bu alanda çalışmaları sanırım daha önceleri başlamıştı. Sonradan ekonomi çalışmalarına ağırlık vermişti. Bunları çalışma kapasitesini göstermek için söylüyorum. Okuduklarını çok çabuk özümüüyebilirdi. Bu çalışma kapasitesi Partiye büyük yarar sağlamıştır. Çok az uyurdu.

Savaş başlayınca askere alındı. Ama Parti yönetimi ile her zaman ilişki içindeydi. Jacques Solomon ile birlikte. Solomon'dan söz etmedim değil mi? Yazık o hiç unutulur mu?.. Solomon, Langevin'in damadı idi. İşçi Üniversitesinde öğretmenlik yapıyordu. Kayınpederi aracılığıyla o zamanki bakanlardan De Monzie ile ilişkideydi. De Monzie namuslu bir demokrattı. Paris civarında savaş devam ederken hükümet Sovyetler Birliğinden uçak temini yollarını araştırıyordu. İşte bu ilişki içinde Politzer, Franchon, Duclos ve Thorez'in Paris savunması için kaleme aldıkları mesajı hükümete iletmiştir.

Politzer daha sonra 'l'Universite Libre' dergisini gizli olarak yayınlamaya başladı. Bu dergi bile Komünistlerin Nazi'lere karşı mücadeleye daha 1939 yılından itibaren başladıklarının başlıbaşına bir kanıtıdır. Politzer tutuklanana kadar 20-25 sayı çıkmıştı.

Savaş döneminde ve gizlilik koşullarında Partinin önemli uğraşılarından birisi de sanırım teorik incelemelerin sürdürülmesi olmuştur. Somut olayların Marksist-Leninist çözümlemesi, Marksist-Leninist eğitimin devam ettirilmesi için bunlar gizlice basılı olarak yayımlanmaktaydılar. Bu konuda Cogniot'un Parti yönetimi adına kurmayı başardığı "La Vie du Parti" -Parti Yaşamı- yayınları bu yönde aklıma gelen ilk çalışma. Burada Parti yöneticilerinin, başka yoldaşların yazıları broşürler halinde gizlice yayınlanıyordu.

Politzer de bu çalışmalara bütün gücüyle katılmıştır. Bu konuda iyi bir örnek, Nazi teorisyeni Rosenberg'in Fransa Millet Meclisi salonunda verdiği "Kan ve Altın, Kan'ın Altın'ı Yenmesi" adlı konferansına, Politzer'in "20. Yüzyılda Devrim ve Karşıdevrim" broşürü ile cevap vermesidir. Nazi teorisi biliniyor. "Kan" yani Nasyonal Sosyalizm, "Altın"ı yani Kapitalizmi yeniyordu.. Politzer bu yazısında Nasyonal Sosyalizmin sosyalizm ile hiç ilgisi olmadığını başarılı bir biçimde ortaya koymuştu.

Politzer, Gabriel Peri, Decourt, Solomon ile aynı anda tutuklandı. Bu sırada Partinin teorik organı "La Pensee" dergisini ve Decourt ile birlikte "Les Lettres Françaises" Dergisini yayınlama çalışmaları yapıyordu. Feci şekilde işkence gördü. Bundan sonrasını Aragon şiirleştirmiştir..

Sanırım karısı Politzer kurşuna dizilmeden önce kendisiyle 20 dakika görüşebildi. Onun anlattığına göre, "çok sakin ve çok sevdiği Fransa için, Partisi için ölmeye hazır"dı. Ve "mücadelenin süreceğine inançlı olduğundan dolayı çok mutlu" idi.

SON

ÖZYALÇINER : KENAR MAHALLE İNSANLARINI HİÇ BIRAKMADIM

Işıl KASABOĞLU

1934 Yılında İstanbul'da doğan Adnan Özyalçıner ilk hikaye kitabını 1960'da Panayır adıyla yayınladı. 1963'te yayınlanan Sur adlı kitabıyla Sait Faik Hikaye Armağanı'nı kazandı. 1971'de Yağma kitabıyla Türk Dil Kurumu Hikaye Ödülü'nü aldı. 1972'de "Yıkım Günleri" adlı kitabı yayınlandı. Bu günlerde de beşinci hikaye kitabı "Gözleri Bağlı Adam" yayınlanacak. "Gözleri Bağlı Adam" kitabında Türkiye'deki Amerikan Üs'lerini konu alan iki hikaye yer alıyor. Ayrıca 12 Mart dönemi ve faşist baskılar konusunda yazılmış hikayeler de bu kitapta var. Bir de toplumsal açıdan Türkiye'nin kapitalistleşme sürecini anlatan bir hikayesi gene aynı kitapta yer alacak. Hikayelerin özelliği toplumsal çelişkilerin anlatılışında Kara Mizah öğesinin sık sık kullanılması.

■ *İlk hikayenizi ne zaman yazdınız? Bu hikayeden bu yana, yani önümüzdeki günlerde yayınlanacak olan "Gözleri Bağlı Adam" adlı kitabınızda yer alan hikayelere değin ne gibi gelişmeler, değişmeler oldu sizce?*

□ İlk hikayem 1953 yılında yayınlandı yanılmıyorsam. Ama bu bir başlangıçtı. Daha hikaye ve hikayecilik bilincine varmamıştım. Yayınlanan bu ilk hikayeden sonra birçok sanat dergisinde Kenar Mahalleden Notlar adıaltında küçük epizodlar yayınladım. Beni asıl hikaye konusunda düşündüren, toplumsal konulara eğilmemi sağlayan bu küçük notlar oldu. Hikayeciliğimin ilk çıkışını ben bu küçük notlara bağlıyorum. Hatta o yıllarda bu küçük notlar Ataç'ın da dikkatini çekmiş olmalı ki, Ulus Gazetesindeki Günce'sinde benden Karagümrük'lü bir yazar olarak söz etti. Bu dönemde Demokrat Parti yönetimi baskıyı artırmaktaydı. Karanlık günler hızla yaklaşıyordu. Bu baskı dönemi bizim edebiyatımızda gerçeküstücülük ve varoluşçuluğa doğru birkayma gösterdi. Şiirde ikinci yeni ortaya çıktı. Ama bu yalnızca Demokrat Parti'nin baskıcı tutumundan gelmiyordu. O sırada Batı'nın Varoluşçu ve Gerçeküstücü yazarlarından başka yayınlanan kitap yoktu. Nazım Hikmet, Sabahattin Ali gibi yazarlarınsa adlarının bile anılması yasaktı. Kuramsal kitaplarsa hiç yoktu elbette. Bu etkilerle hikayelerimde gerçeküstücü bir tavır görülmeye başladı. Yalnız bu gerçeküstücü tavır benim hikayelerimde hep biçimsel olarak kaldı. Özde anlattığım insanlarda yani kenar mahalle insanlarında hiç bir değişiklik olmadı. Konular da aynı biçimde yoksul insanların konuları olarak kaldı.

1960 Devrimi birçok şeyi değiştirdi. 60 Öncesinde Demokrat Parti iktidarına karşı girişilen öğrenci eylemlerinde ben de vardım. Bu yüzden 1960 sonrasında ülkemiz ve ülkemiz insanları konusunda daha bilinçli bir tavır içine girmiş oldum. Bu dönem hikayeciliğime başlangıçtaki gerçekçiliğe dönüşü de sağladı. Artık biçimsel olarak da gerçeküstücü öğeler hikayelerimde yer almıyordu.

■ *Zaten gerçeküstücü bir biçimle kenar mahalle insanları nasılanlatılabilirdi?*

□ Bunda haklısınız. Yalnız şu var: O dönemin edebiyat ortamında gerçeküstücü öğelerden ve varoluşçu havadan ben gerçeğin, daha vurucu, ortaya daha belirgin olarak çıkması için yararlanmaya çalışıyordum. Gene de bu konuda bir yanlışa düştüğümü kabul ederim. Ama başta da söylediğim etken ve etkileri düşünmenizi de isterim.

■ *Teşekkür ederim. Şimdi de 1960 sonrası dönemini anlatır mısınız?*

□ Bu dönemde "Yağma", "Yıkım Günleri" adlı kitaplarımda yer alan hikayeleri yazdım. Bu hikayeler ekonomik, toplumsal çelişkileri konu ediyordu. İnsan-toplum ilişkisini irdelemeye çalışıyordu. Özellikle çelişkiler açısından toplumsal konular hikayelerde baskın olarak görülüyordu.

■ *Son kitabınıza gelince...*

□ Son kitabımın üstüne söyleyebileceklerim toplumsal konularda sınıf bilincinin daha çok belirginleşmiş olması. İnsan-toplum ilişkisinde sınıfsal bakış açısının hep ilk planda göz önüne alınması, hikayelerimdeki gelişmelerin yeni aşaması oluyor. Toplumsal açıdan da artık bu sınıfsal görüş belirginlik kazandı. Hikayelere de buradan yansıması doğaldır. Olaylar sınıfsal bilinçlenmeyi keskinleştirdikçe yazılanlar da bu açıdan daha açık ve seçik beliriyor. İşte bu tür bir öz yani faşist baskılar karşısında mücadele verme gereği hikayelerin biçimini de isteristemez açık seçiklikle götürüyor, daha anlaşılır ve daha anlamlı kılıyor. Zaten içtenlikle şunu söylemek isterim. En gerçeküstücü göründüğüm dönemlerde bile anlamsızlıktan ve bulanıklıktan yana hiç olmadım.

"Yolcu" günümüz Türkiyesi uyuyanlarını dürtükleme amacını taşıyor

Geçtiğimiz yıl yönetmenliğini yaptığı Sacco-Vanzetti oyunuyla tanıdığınız İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları yönetmen-oyuncu'larından Savaş Dinçel 1 Ekim'de başlayan yeni tiyatro döneminde Nazım Hikmet'in "Yolcu" adlı yapıtını Fatih Şehir Tiyatrosu'nda sahneledi. Dinçel oyunda Kurtuluş Savaşı Destanı'nı da kullanarak "Yolcu"yu daha güncelleştirmiş, günümüz Türkiyesi'nin "uyuyanları"na tam anlamıyla bir omuz atmak istemiş. "Hadi" demiş, "uyanın artık."

Anadolu'nun belirsiz bir bölgesinde yük katarlarının bile uğramadığı bir tren istasyonunda dünya olaylarından ve kendi ülkelerinin sorunlarından tamamen bağlarını koparmış üç kişinin öyküsü "Yolcu". İstasyon Şefi, karısı ve makasçı. Gerek artık yaşlanmış istasyon şefi, gerekse genç makasçı daha önce birçok savaşa katılmışlar. Bu savaşlardan, biri bir gözünü kaybederek, diğeri ise ayağını sakatlayarak çıkmış. Kurtuluş Savaşı'nın en hareketli günlerinde dahi bu üç kişiyi yaşama bağlayan tek şey İstasyon Şefi'nin elinde bulunan maniple'dir. Ama niçin kullanılacaktır bu maniple, hiç bir zaman gelmeyeceği bilinen trenin ne zaman geleceğini sormak için mi? Yoksa savaşın hangi safhasında olduğunu bile bilmezken hükümetin ne olduğunu öğrenmek için mi?

Peki bu tren gelmez, savaştan bihaber istasyonda bu üç insan ne yapacaktır? Tabii ki burada tek önemli sorunu birbirleriyle aralarında olan ilişkiler yaratacaktır. Bu üç insan birbirlerini yiyecek, bu arada farkında olmadan kendilerini yıpratacaklardır. Evdeki gazeteler niçin satılmıştır? Ya da genç makasçı istasyon şefinin karısıyla niçin bu kadar fazla ilgilenmektedir? Yoksa aralarında birşeyler mi var?... Tüm bunlar oluşur üç kişinin aralarındaki kavga genişlerken, dışarıda, ülkenin diğer bölgelerinde savaş alabildiğince gelişmekte, ordu çetin bir mücadele vermektedir.

Peki nasıl uyanacaklardır? Savaşın ta içinden çıkmış, köyüne izinli gelen atlı bir asker uyandırabilecek midir onları? Başta hayır. Ne demektir savaş? Kimle çarpışıyoruz? Ülke adına savaşmak ne demek? Kendisi kurtulmuştur ya yetmez mi?... Bu sorular yöneltilir başta atlı askere. "Hangi savaş?" "Benim karım makasçıyla birşeyler çeviriyor galiba".. budur önemli olan. Ancak uyanacaklardır onlar da. İsteseler de istemeseler de uyanacaklardır. Çünkü yakın bir köyün eşkiyası kapıya dayanmıştır. Savaştan yararlanıp soygun yapmak için. İsteseler de istemeseler de uyanacaklardır asker ve eşkiya karşısında. Ama artık istasyon şefi için çok geçtir, vurulmuştur, ölecektir. Genç makasçının Ankara'da silah fabrikasında çalışmaya karar verdiğini belirten sözlerini dinlerken kapayacaktır gözlerini.

Yazının başlığında: "Yolcu" günümüz Türkiyesi "uyuyanları"nı anlatıyor, onları dürtüklüyor demiştik. Evet aslına oyun günümüz Türkiyesi küçük burjuvalarının durumunu yansıtıyor. MC'yekarşı zorlu bir mücadele veren ilerici-devrimci, demokratlardan bihaber küçük burjuvaları anlatıyor oyun. Ne zaman uyanacaklar bu insanlar? Hitler faşizminin kapılarına dayandığı gün ancak uyanan Alman sosyal demokratlarını mı örnek alıyorlar?

Savaş sürüyor, mücadele doruğunda, savaş emperyalizme, faşizme karşı. Savaş emperyalizme ve faşizme karşıydı; o zaman uyuyorlardı, şimdi uyanmak da istemiyorlar. Çünkü onları "Umutları" kurtaracak! Ya da umutlarının kurtarmasını düşlüyorlar. Ama hayır, uyanmak gerek. Boş umutları rafa kaldırmanın zamanı geldi. Dışarıda insanlar savaşıyor, ölüyor, yaralanıyor. Çıkın kabuğunuzdan. Fildişi kulenizden aşağı inin. Çıkacaksınız, ineceksiniz..

Savaş Dinçel'in başarılı bir şekilde yönettiği "Yolcu" mutlaka görülmesi gereken bir oyun.

HASAN HÜSEYİN İLE SÖYLEŞİ

İsmail GENÇTÜRK

★ *Şiir işçiliğinin başında olan genç ozanlara söyleyeceğiniz çok şeyler olmalı. Kısa da olsa, bu konulara değinen görüşlerinizi belirtir misiniz?*

☆ Önce, dil... Türkçeyi çok iyi öğrenmelidirler. Çünkü, yerli ve yabancı ustaların da belirttikleri gibi, dizin (şiir) yaratıldığı dilin malıdır, bütün gizini ve gücünü ona borçludur; hiç bir dile çevrilemez. İstanbul, ancak İstanbul'da yaşanılabilir. Türkçeyi bilmeyenlerin, birkaç yabancı dil bildiklerini görüyoruz. Dizin açısından hiç bir önemi yoktur bunun.

İkincisi; eski ve yeni ustaları çok iyi okumalıdırlar. Bunların güçlerinin nereden geldiğini araştırmalıdırlar. Dizin sürekliliktir, kopukluk değil. Birikim yadsınılarak güçlü yapıt konulamaz ortaya. Günümüz ozanının sesinde nabız gibi atmalıdır bu birikim.

Üçüncüsü; kısa yoldan üne kavuşmak için çiğ güncelliğe, politik-ideolojik kümeleşmelere saplanıp kalınmamalıdır. Toplumcu gerçekçiliğin sınırları iyi araştırılmalıdır. İşçim, köylüm, arkadaşım, yoldaşım, emekçim demekle toplumcu gerçekçi olunmaz! Dizini (şiiri) daraltan, kısırlaştıran, yoksullaştıran herşey, toplumcu gerçekçiliğe aykırıdır.

Dördüncüsü; çok yazmalı, çok araştırmalı, yayımlamakta ivecen olmamalıdırlar. İç-hazırlık ne derece güçlüyse, yeterliyse, ortaya konulan ürün de o derece güçlü ve yeterli olur. Bu ise, toplumdan uzak düşmemeyi gerektirir.

Beşincisi; dizini kendi kuralları ve ilkeleri içinde yaratmaya, topluma maletmeye bakmalıdırlar. Bu da yine, toplumu ve dili iyi bilmekle, tanımakla olur. Dizindeki ritm, o dizinin yaratıldığı toplumun ritmidir. 'Meta' satma yolları, dizini topluma maletme yöntemi olarak benimsenmemelidir.

★ *Önce Kavel, ardından Kızılırmak gibi yapıtlarınızın çıkmasıyla birlikte okurla çok sıkı bir bağ kurduğunuzu biliyoruz. Ardarda çıkan yeni yapıtlarınız ve diğerlerinin yeni basımları da söylediklerimizi kanıtlar nitelikte. Sizin böylesine başarılı bir diyalog kurmanızın nedenleri kimi çevrelerce yadırganırken, çok kimse tarafından da merak edilmektedir. Açıklar mısınız?*

☆ Ozan, gocundurandır, irkiltendir. Ozanın toplum ve evren karşısındaki tavrı, peygamberce bir tavırdır. Peygamberlerin yaşam serüvenlerini inceleyin, ozanlarınkiyle koşut olduğu görülecektir. Toplumun yönetimini eline geçirmiş olanlar, her ikisine de düşmandır. Böyle olmuştur. Gocunmak ve irkilmek, bir toplum için, dirilik belirtisidir. Yöneticiler bundan korkarlar. Yöneticilerle aynı hamurdan gelen birtakım sanatçılar, sanat maskesi arkasına gizlenerek, başarılı sanatçıyı vurmaya, önemsiz ve etkisiz duruma getirmeye çalışırlar. Bu çabanın temelinde sınıfsal çıkar ve kıskançlık yatmaktadır. Dediğin gibi, okurla gerçekten sıkı bir diyalog kurulabilmişsem, bunu, toplumun bana verdiklerine -ama olumlu, ama olumsuz- borçluyum. Yoksulluk, olanaksızlık, haksızlıklarla uğraşmışlık, hapislik, işsizlik, horlanmışlık, particilik, sendikacılık, gazetecilik, gülmece yazarlığı, fıkra, makale, taşlama yazarlığı vb. uğraşlar, hem dilimi ve hem de dizinimi biledi, olgunlaştırdı. Sanatın toplumsal işlevine inandıktan sonradır ki, çok çalışmayı ilke edindim. Başkalarının el-etek öperek sarıldığı *nimet*'leri ben, dizin uğruna, elimin tersiyle ittim. Yaptığım işi de ite-köpeğe karşı savunmasını bildim!..

İşte, diyalogun merak edilen yanı budur. Bu, aynı zamanda, bana karşı düşmanlıkların da nedenidir. Dizini 'meta' düzeyinde ele alanlar, elbette ki, pazar kavgası içinde olacaklardır. Daha, yüzde yetmişi okuma yazma bilmeyen bir toplumda, bir avuçluk dizin okurunu kapma kavgasının adına 'pazar kavgası' denilmez de ne denilir?

Şunu da belirtmeliyim: Geniş kitlelerle diyalog kurmanın bir nesnel, bir de öznel yanı var. Bu koşullar denk düşmelidir. Kişinin kendisi hazırlamaz bu koşulları, toplum hazırlar.

★ *Şiirle birlikte gülmece öykülerı ve oyunlar yazdığınızı da biliyoruz. (Gazeteciliğiniz ayrı bir uğraş.) Ancak, bugüne değin üç gülmece öykü kitabınızın dışında başka bir yayınınız olmadı. Bir de bazen bu yönünüzün görmezlikten gelindiğine tanık oluyoruz. Bu tür yayınlarınızın az oluş nedenlerini ve bundan sonra yayınlamayı düşünüp düşünmediğinizi, bu konudaki görüşlerinizi belirtir misiniz?*

☆ Doğru, gülmeceyi dizinden hiç ayırmadım. Ama iş, kitap halinde çıkmaya gelince, durum değişti, dizin kitaplarım öbürlerinin önüne geçti. Bugüne dek üç öykü kitabı verebildim, gerisi basılmayı bekliyor. Gülmece dizisinin birinci, bir bakıma dördüncü kitabı Bilgi Yayınevi'ne verildi; belki çıkar bu mevsim. Ardından öbürlerini vereceğim. Birçok kolda birden çalıştığım, yayımlatma konusunda da girişken bir kimse olmadığım için, gülmece kitaplarım da öbürleri de çıkamadı günışığına. Yazılmamış yapıta yayınevi arayanlardan olsaydım, şimdiye dek on beş kitabım daha çıkmış olurdu!

'Tezekten Terazinin..' adlı kitabımı, destekleme amacıyla, bir tiyatro topluluğuna vermiştim. Çeşitli güçlüklerle karşı karşıya bulunan topluluk, aylardan beri gürışığına çıkartamadı kitabı. Ne yapayım ben? Gidebilirsem, şu günlerde İstanbul'a gidip, basılmayı bekleyen birkaç kitabımı birkaç yayınevine vermek istiyorum. Dedim ya, bu konuda son derece uyuşuğum!..

★ *Önce Sahne tarafından "Hızarcı" adlı bir oyununuzun sahneye konulacağını öğrenmiş bulunuyoruz. Başka oyun çalışmalarınız var mı, yoksa bu bir deneme miydi?*

☆ Hayır, hayır; deneme filan değil!.. Ben, lise sıralarından beri oyun yazmaya çalışmış bir kimseyim. Çok oyun gördüm diyemem ama, çok oyun okudum. Binlerce oyun notum, el değmemiş halde durur. 1951'lerde *'zoralım'*a kurban giden yapıtlarımdan birinin oyun olduğunu söyleyebilirim. 1956'larda da radyoda iki oyunum oynandı (Saim Alpago koymuştu mikrofona). 1960'la gelen hava beni gazeteciliğe, gülmece ve fıkra yazarlığına, çok çok da dizine itti, particiliğe, sendikacılığa itti, o yüzden dönemedim tiyatroya. Son zamanlarda özel tiyatroların oyun sıkıntısı çektiğini gördüm, bıraktığım yerden oyun yazmaya başladım. Öncü Sahne'deki 'Hızarcı' bunlardan biridir. Başka da var... Nereye vereceğimi henüz kararlaştırmış değilim. Şu günlerde birkaç oyun daha bitecek.

'Breht tiyatrosu yapıyorum' diyerek yavanlığa, kısırlığa, kuruluğa, daha doğrusu, tiyatro dışına düşenlere sağlam metinler yazmak gerektiğine inanıyorum. Tiyatroda siyasal-ideolojik kümecilliğin son derece kötü sonuçlar doğurduğunu son yıllarda yakından gördüm. Gücüm yeterse, anladığım anlamda oyunlar yazmak istiyorum. 'Hızarcı', bunlardan biridir. Öncü Sahne, yeni bir atılım içinde. Dilerim ki, yeterli olanağa kavuşsun da, bizlerden oyun istesin!.. Devletten destek görmek yerine yumruk yiyen özel-devrimci tiyatrolara oyun yazmak da son derece güç bir iş!.. Devrimci yazarın bir de bu sıkıntısı var.

★ *Bugünkü Türk şiirinin genel bir değerlendirmesini yapar mısınız?*

☆ Dil iyi, konu seçimi de olumlu; yalnız, konuya yaklaşımda beceriksizlik görüyorum. Yani, öfke var, ustalık yok. Günlük olayların gerisinden gidiliyor. Bu da, güncelliğin yanlış anlaşılmasından ileri geliyor. Sanılıyor ki, günceli işlersem hemen üne ve alkışa kavuşurum. Olmuyor!

Dizin, olayların kuyruğuna bağlandımı, bağımsızlığını ve gücünü, yani işlevini yitirir. Çünkü, dizinin kendisi olaydır! Seçtiği konunun ağırlığı altında ikibüklüm olmuş dizine dizin denilebilir mi artık?

İkincisi; yukarıda da belirttiğim gibi; dizin, kendi kural ve ilkelerinin dışında düşünülüyor, aranılıyor, yaratılmaya çalışılıyor; dizin, siyasal-ideolojik kümeleşmelere kurban ediliyor. Sanatın gücüne yaslanılacak yerde, kişilerin veya kuruluşların, kümelerin gücüne yaslanılıyor. Bu, daha çok da, 12 Mart ile gelen ortamın yarattığı bir durum. *'Dizin'in 12 Mart'* diyebiliriz buna. Sevindiğim şu ki sanatın eleği durmuyor, çalışıyor.

Bir de şuna seviniyorum: Doğrultu iyi!.. Dilin geldiği yer ve sağlanılan birikim, bu öfkeye ustalık da getirecektir, diye düşünüyorum. Son yıllara değin ortaya konulan ürünler, 'Amerikan pazarı'ndan giyinip sokağa çıkan 'sosyete düşkünleri'ni çağrıştırıyordu bana; bugün bu etki yitip gitmek üzere.. Herşeyden önce, ozan, neyin kavgasını verdiğinin bilincinde bugün artık. Geriye kalan, yalnızca ustalık!

★ *Son çalışmalarınız hakkında genel anlamda bizleri haberdar eteniz, lütfen..*

☆ 1977'nin dizin kitabı, oyunlar, hazır kitaplarımın basılması, eskilerin yeni basımları, vb.. Belki dizin plağı... Böyle birşey önerilmişti bir süre önce.. Sonra, günlük gazetedeki işim... Başka tasarılarım da var, vakit bulabilirsem...

★ *Bir de, şu son günlerde okuduğunuz en son yapıt hangisidir, izlenimleriniz nedir bu yapıt üzerinde?*

☆ Çıkalı bir buçuk yılı geçti ama, ben yeni okuyabildim: *"Fikrimin İnce Gülü"*.

Adalet Ağaoğlu sevdiğim, saygı duyduğum, övündüğüm bir sanatçı. Yazdıklarını gücüm yettiğince izlemeye çalışıyorum. (Ekmeğini yazarak kazanan bir kimse için kolay değildir bu!.. Yanlış da olsa, eksik de olsa, yazarak ayakta kalmaya çalışıyorum; sevdiğim yazarları vaktinde okuyamıyorum.) Fikrimin İnce Gülü'nü çok sevdim. Dilini, anlatım gücünü ve özelliğini, insanımızın ve toplumumuzun ince noktalarını yakalayışını, esprisini, içtenliğini, gerçekçiliğini, çocuksu umutluluğunu ve savrukluğunu, gizlemeye çalıştığı acısını ve öfkesini.. Her şeyini sevdim Fikrimin İnce Gülü'nün. Bayram'ı ve onun Balkız'ının "traray traray"ını unutamıyorum. Nerde bir bal rengi araba görsem, içinde bizim Bayram var sanıyorum, yüreğim cızz ediyor.

Bir de, çıktığım bir gezide, Besim Atalay'ın on beş yıllık emeği Kur'an çevirisini okudum yenibaştan. Gerekli ve saygı duyduğum bir çeviri diyebilirim. Özellikle sanatçılara salık veririm bu yapıtı.

ÖRNEK BİR YAKLAŞIM

MADEN-İŞ SENDİKASI GREVİ İLE DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMADA OLUMLU BİR ADIM:

27-28 EKİM TARİHLERİNDE ANKARA'DA TOPLANAN SOSYAL-İŞ SENDİKASI YÖNETİM KURULU, TÜRKİYE'NİN GENEL POLİTİK SORUNLARINI, İŞÇİ SINIFINA YÖNELİK SALDIRILARI DEĞERLENDİRMİŞTİR. İŞÇİ SINIFI BAŞTA OLMAK ÜZERE TÜM DEMOKRATİK GÜÇLERE, SOSYALİSTLERE SALDIRILARIN YOĞUNLAŞTIĞI BİR ORTAMDA YAPILAN BU DEĞERLENDİRMELERİ YÜRÜYÜŞ OKURLARINA SUNUYORUZ.

●

"Emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin içinde bulunduğu genel bunalım sonucu burjuvazi başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakalar üzerindeki ekonomik ve politik baskısını giderek arttırmaktadır. Bir yandan fiyatlar korkunç bir hızla yükselir, istifçilik, vurgunculuk, karaborsacılık alabildiğine yaygınlaşırken, ülke ekonomisinin yeni ve aşılması güç darboğazlara sürükleyen sözde tedbirler alınıyor, dış borç arttırılıyor, paranın değeri düşürülüyor, işçi ücretleri dondurulmak isteniyor.

Baskı, kıyım, işkence ve "faili meçhul" siyasi cinayetlerle tedhiş ortamı beslenirken Aşkalede Nazi yöntemi ile toplu imhalar gündeme konurken faşizmin tırmandırılması operasyonu planlı ve sistemli bir biçimde sürdürülüyor. Kendi içlerinde ve emperyalizmle sıkı bir dayanışma içinde bulunan hakim sınıflar bir yandan devlet aygıtını, öğrenim kurum ve kadrolarını faşistleştirme çabalarını sürdürüyorlar. Öte yandan Türkiye işçi sınıfının ve tüm emekçilerin gelişen ekonomik, demokratik ve politik mücadelesini baskı ve kontrol altına alma çabasındalar.

FAŞİST TIRMANIŞ HIZLANIYOR

Her zaman olduğu gibi, burjuvazi öncelikle işçi sınıfına saldırıyor. İşçi sınıfının ilerici sendikal hareketini ve örgütlerini doğrudan ve dolaylı saldırılarla denetimi altına almaya, parçalamaya, yozlaştırmaya, üyeleri ve kamuoyu önündeki güvenilirlik ve saygınlığını yok etmeye çalışıyor.

Bu ikili durum kitleleri dayanılmaz yaşam koşulları içinde teslimiyete, kadercilliğe, güvensizliğe ve umut kırıklığına sürüklüyor. Yaratılan bu ortamda faşist tırmanış giderek hızlandırılırken, faşizme karşı olan güçlerin zaafa uğratılmasını, etkisizleştirilmesini de beraberinde getiriyor.

Bugün, Türkiye işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin içine düşürüldüğü durumun tahribatı DİSK ile sınırlı kalmamış, diğer emekçi sınıf ve tabakaların demokratik örgütlenmelerine de yansımıştır. DİSK yönetimindeki kavga "sağcılar-solcular" "sosyalistler-anti-sosyalistler" arası bir mücadele değildir. Gerçekte DİSK'i DİSK yapan ilkelerin takipçisi ve mücadelecisi olan sendikaların, yöneticilerin, temsilcilerin, işçilerin tasfiyeleri ile sürdürülen operasyon şimdi yeni bir aşamadadır. Burjuvazi için hedef dün olduğu gibi bugün de DİSK'i ilerici özünden, sınıf içeriğinden boşaltıp kofllaştırmak, zayıflatıp etkisizleştirmek ve parçalanma süreci içine sokmaktır. Bu hedef doğrultusunda bir takım adımlar atılmıştır. Burjuvazi için yapı, yeni ve daha cesur adımlar atmaya elverişli hale getirilmiştir. Grevdeki binlerce Maden-İş üyesi üzerinde sürdürülen baskı, tehdit ve oyunların ardından MESS'in başlattığı insanlık suçu lokavt uygulamasının bu çalkantılı günlerle çakışması bir raslantı değildir. Türkiye işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin belkemiği durumundaki Maden-İş sendikası ve üyesi metal işçileri üzerinde yoğunlaştırılan baskılar, işçi sınıfına yönelik genel saldırının bir parçasıdır.

DENEYLERDEN SONUÇ ÇIKARILMALIDIR

Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve politik bunalımdan çıkış yolunu, siyasi egemenliklerinin ve sömürülerinin devamını, daha baskıcı ve zora dayanan bir iktidarda gören ve tam boy açık faşizmi tezgahlayan burjuvaziye karşı tüm ilerici, demokrat güç ve örgütlerin ertelenmez öncelikli görevi: sorumluluklarının bilinci ile tutum ve tavırlarını yeniden ve ciddiyetle ele almak ve gözden geçirmektir. Burjuvazi'nin baskı ve saldırılarının birbirinden bağımsız ve kopuk değil, aynı amaç doğrultusunda örülen zincirin halkaları olduğu artık kavranmalı ve mücadele bu bilinçle örgütlenmelidir.

Anti-faşist güç ve eylem birliğinin oluşturulması yolunda dünyada ve Türkiye'de yaşanmış acı deneylerin bir daha yaşanmaması için, deneylerden gerekli dersler, sonuçlar çıkarılmalıdır. Faşizme karşı demokrasi güçlerinin ortak mücadelesini sağlayıcı, ilkeli, tutarlı, yapıcı tavrı koymamak; bu birliğin oluşturulmasını engelleyici, erteleyici, savsaklayıcı tutum içinde olmak ilerde hesabı verilemeyecek suçlardır. Somut koşul ve ihtiyaçların somut çözümlemelerine dayanan öncelikli görevleri saptarken, "herşeyi ben bilirim, benim bilmem yeterlidir" yanlışından hızla sıyrılarak, doğru olan anlayış ve tavır içinde olunmalıdır. Kotarılması öngörülen eylemlerin platformunu ve programını oluştururken bu platformda yer alan, alması gereken tüm güç ve örgütlerin kollektif iradesini oluşturmak gerektiği unutulmamalıdır. Yapılması gereken işlerin tanımı doğru konulur, sadece tavanda değil, tabanda da doğru olan anlatılır, kavratılır ise bu görevin yerine getirilmesi zor olmayacaktır. En geniş katılımın en güçlü ve kalıcı birliğin, dayanışmanın oluşturulabilme koşulunun bu olduğu unutulmamalıdır. Yani birlik, tavanda değil, tabanda sağlandığında gerçekten birliktir.

"Yukarıdaki görüşler ışığında Sosyal-İş Sendika Yönetim Kurulu, aşağıda belirtilen güncel, öncelikli sorunlar için mücadele edeceğini tüm demokratik güç ve örgütlerin bilgisine sunar:

— "Tırmandırılan faşizme karşı kazanılmış demokratik hakların korunması ve geliştirilmesinin vazgeçilmez koşulu, anti-demokratik baskı ve uygulamalara ve onların ekonomik temellerine karşı mücadeledir. Bu nedenle Sosyal-İş Sendikası tüm demokratik kitle örgütlerinin ve sendikaların öncelikle kendi tabanının ekonomik, demokratik haklarını korumak ve geliştirmek yolunda ilkeli ve kararlı bir mücadele içinde olmaları gerektiğini,

"Bu mücadele içinde faşizme ve emperyalizme karşı tüm ilerici demokrat güç ve örgütlerle birlik ve dayanışma içinde olduğunu belirtir. Bu birlik ve dayanışmanın geliştirilmesi yolunda üzerine düşen görevleri bilinç ve kararlılıkla yerine getirmeye hazır olduğunu vurgular.

— "Sosyal-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu lokavt uygulayan ve grevdeki Maden-İş Sendikası ile ve üyesi işçilerle işyerlerinde gerçekleştirilen dayanışma kampanyalarının gerekliliğini ve önemini benimser. Ancak en geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yönteminin doğrudan yardım olduğunu kabul eder. Bu anlayışla Türkiye Maden-İş Sendikası yönetimine ilk elden 50.000 TL vermeyi kararlaştırır. Bu yolda bundan sonra da gücünün elvereceği tüm çabayı gösterir, her türlü dayanışmaya ve diyaloga açık olduğunu belirtir. Tüm ilerici sendika ve diğer demokratik kitle örgütlerini de Maden-İş grevleri ile bu yöntemle dayanışma ve yardımlaşmaya çağırır.

— "Anayasal bir hak olmayan lokavtın suç sayılıp yasaklanması ve genel grev hakkının yasalaşması yolunda mücadele etmeyi görev sayar ve tüm demokratik güçleri bu hakların kazanımı yolunda mücadeleye çağırır.

— "Sosyal-İş Sendikası MC iktidarının faşist ve gerici eğitim politikasına eğitim kurumlarının ve kadrolarının faşistleştirilmesine karşı mücadele içinde olduğunu vurgular. ODTÜ işçilerinin ekonomik demokratik mücadelesini bugüne kadar olduğu gibi bundan böyle de bu anlayışla sürdüreceğini belirtir.

— "Tüm çalışanların grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma mücadelesini desteklediğini, bu mücadeleyi veren örgütlerle dayanışma içinde olduğunu belirtir. İşçi-memur ayrımı sorununu çözümleyici kararnamenin derhal uygulanması yolunda mücadele içinde olduğunu vurgular.

— "İşçi emekçi yığınların insanca yaşamın asgari çizgisinin de altında yaşamaya zorlandığı, yasal asgari ücretlerin DPT tarafından dahi yüzde 100 artırılması gerektiğininin açıklandığı şu günlerde:

"Yasal asgari ücretinin miktarının ve tesbit yönteminin gerçekçi ve geçerli bir biçimde çözümlenmesini,

"Yasal ve eski asgari ücretler arasındaki farkın tüm işçilerin ücretlerine yansıtılmasını talep eder, bu yolda mücadeleyi görev sayar.

— "Sosyal-İş Sendikası öncelikle Türkiye işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin örgütü DİSK'i ve tüm ilerici demokratik kitle örgütünü hedeflerinden saptırmaya, zayıflatmaya, bölmeye yönelik her türlü saldırının karşısında olduğunu belirtir. DİSK'i DİSK yapan sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin korunması ve geliştirilmesi yolunda dün olduğu gibi bugün de görev başında olduğunu tekrarlar. DİSK ilkelerini hiçe sayan, örgüt için demokrasiyi, işçilerin söz ve karar sahibi olması ilkesini çiğneyen akımlarla mücadeleye devam edeceğini, bu mücadelede ilerici, işçi, yönetici ve sendikalarla en geniş birlik ve dayanışma içinde olduğunu bir kez daha vurgular.

"Sosyal-İş Sendika Yönetim Kurulu yukarda belirlenen görüşlerini tüm ilerici sendikaların ve diğer demokratik kitle örgütlerinin bilgisine sunar"